

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК

ПОУСІЯ ЦЕРКВА

№ 4 (43) 2024 СЕРПЕНЬ-ЖОВТЕНЬ

1. ЗМІСТ

2. ОФІЦІЙНІ ЗАЯВИ
І ЗВЕРНЕННЯ

9. СЛОВО ПРЕДСТОЯТЕЛЯ
Омофор з голови Діви –
символ непереможного захисту

14. КАТЕХИТИЧНА РУБРИКА

- Вишгородська ікона Богородиці:
вкрадена українська святиня та історія
- Молитвеники землі
Волинської

24. КИЇВСЬКІ СВЯТИТЕЛІ
Митрополит Київський,
Галицький і всієї Руси Йосиф III
Русин (1522-1534)

32. ХРОНІКА КИЇВСЬКОЇ
МИТРОПОЛІЇ

102. ДУХОВНА БЕСІДА
Усмішка Діонісія

ПРО РЕДАКЦІЮ ЖУРНАЛУ

Журнал «Український церковний вісник Помісна Церква» – офіційне видання Київської Митрополії Української Православної Церкви (Православної Церкви України).

Видається з благословення Митрополита Київського і всієї України Епіфанія.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:
протоієрей Іван Сидор

Голова редакційної ради:
протоієрей Богдан Гулямов

Фото:
протодиякон Андрій Сидор

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

вул. Трьохсвятительська, 8
м. Київ, 01001

Телефон: (044) 278-41-45
E-mail: info@pomisna.info
Сайт: www.pomisna.info

Свідectво про реєстрацію:
КВ 24310-14150Р від 10.02 2020

© Засновано
16 вересня 2019 року
№ 4 (43), серпень-жовтень 2024 р.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів. За достовірність фактів відповідають автори. Застерігаємо за собою право скорочувати матеріали. Деякі світлини в журналі взяті з відкритих джерел у мережі Інтернет. При використанні матеріалів, опублікованих в журналі, посилання на журнал «Помісна Церква» обов'язкове.

На обкладинці – ікона Божої Матері Вишгородська (копія) в храмі на честь Святих страсотерпців Бориса і Гліба м. Вишгород на Київщині.

2

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК

ОФІЦІЙНІ ЗАЯВИ І ЗВЕРНЕННЯ

ЗВЕРНЕННЯ ДО МИТРОПОЛИТА ОНУФРІЯ ІЗ ЗАКЛИКОМ ДО ДІАЛОГУ ПРО ЄДНАННЯ

МИТРОПОЛИТУ В КИЄВІ ОНУФРІЮ
ТА ВСІМ ІЄРАРХАМ, ДУХОВЕНСТВУ І МИРЯНАМ,
ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ З НИМ

Владыки і отці, брати і сестри!

У день Успіння Пресвятої Богородиці, молитовно покладаючи надію на Її заступництво, спрямування і допомогу в усякій добрій справі, бажаю поновити заклик від імені Православної Церкви України до Вас, владыко, до ієрархів, духовенства і вірних, які визнають Вас своїм Предстоятелем: заради блага і утвердження православної християнської віри в Україні, заради Церкви Христової, заради захисту істини від намагань спотворити її – невідкладно розпочати діалог.

Протягом тривалого часу з різних причин як церковного походження, так і більшою мірою зовнішнього, мирського, Православна Церква в Україні зазнавала поділів. Десятиліттями ієрархи, духовенство та українські вірні наполегливо просили нашу Матір-Церкву, Велику Христову Церкву в Константинополі – Вселенський Патріархат про допомогу і вирішення проблем. Адже лише вона і ніяка інша інституція, окрім можливо Вселенського Собору, що не мав своїх зібрань з давнього часу, не могла змінити той скорботний стан поділів і протистояння, в якому перебувала Церква України.

І за милістю Божою 2018 року після подання багатьох звернень і апеляцій, завдяки твердим і канонічно обґрунтованим, сповненим материнської любові та жертвовного служіння рішенням Його Всесвятості Вселенського Патріарха Варфоломія та Святого і Священного Синоду Вселенського Патріархату, всіх православних, які

беззаконно з боку церковної влади Москви були піддані так званим відлученням і покаранням – всіх їх сукупно було відновлено як таких, що мають відповідний сан і беззаперечно належать до повноти Церкви Христової, маючи своє в ній служіння.

На цій твердій основі Його Всесвятістю Вселенським Патріархом Варфоломієм було скликано Об'єднавчий Собор у храмі Святої Софії в Києві 15 грудня 2018 р., куди були покликані всі православні архієреї, і про що кожен з них, в тому числі і Ви, владыко, були письмово сповіщені.

Канонічні правила визначають, що участь у Соборі Церкви – не право, але обов'язок єпископа. І бувши належно покликаним, єпископ має прийти на Собор. На жаль з різних причин не всі покликані прийшли. Однак канонічне право також визначає, що відсутність когось з покликаних на Соборі без належної причини не може бути перешкодою для соборної роботи і рішень. Саме так відбулося зі Святим і Великим Собором Православної Церкви на Криті, куди не прибули деякі з покликаних, але це не зупинило його успішної праці.

Собор у Святій Софії 15 грудня 2018 р. ухвалив всі рішення, для яких був зібраний, і створив тверду канонічну основу для того, щоби єдина вже Православна Церква України, як Помісна, отримала, як вона цього і просила та бажала протягом багатьох років, Томос про автокефалію від Його Всесвятості Вселенського Патріарха Варфоломія.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК

3

ОФІЦІЙНІ ЗАЯВИ І ЗВЕРНЕННЯ

Канонічним правом і порядком загалом, а також Томосом зокрема визначено, що всі православні церковні інституції в межах України мають бути в організаційній та юрисдикційній єдності, як одна і єдина Помісна Православна Церква. Однак з великою скорботою та болем ми всі є свідками того, що в першу чергу через позицію Патріархату Москви частина православних не почула ще заклику єдності, спрямованого до них, і не виконала цього обов'язку – бути єдиними. Але і серед тих українських православних, хто ще не перебуває в родині Православної Церкви України, зростає число бажаючих досягти цієї єдності.

Водночас, за тією ознакою, яку дає нам Сам Господь, вказуючи, що дерево пізнається за плодами – весь світ бачить, що Патріархат Москви виявився глибоко отруєний псевдо-релігійним вченням «русского міра», отруйним і смертоносним плодом якого стала нинішня страшна війна Росії проти України. Війна диявольська і безбожна, яку патріарх Москви назвав священною та благословив російського правителя і військо на всі ті злочини, які вони зробили і продовжують робити на нашій землі.

Тому, пізнавши вже явним і беззаперечним чином, що і корінь, і плід «русского міра» є злими – для всякого, хто істинно бажає зберегти чистоту Православ'я і хто дбає про благо Церкви має бути зрозумілим, що від цього зла слід віддалятися і не мати з цією темрявою жодної спільності.

Відтак, твердо і неухильно тримаючись цих засад, ми знову і знову звертаємося до Вас владыко, і до всіх наших православних братів і сестер, але в першу чергу – до єпископів і священників, бо на них покладено більшу відповідальність, як свідчить про це Писання – із закликом без всяких попередніх умов розпочати діалог про єдність.

Ми знаємо, що раніше з Вашого боку були оголошені три вимоги щодо такого діалогу, а саме – щоби ми відкинули рішення Вселенського Патріархату і щоби ми не чули прохань від тих, хто приймає ці рішення і бажає бути єдиними, як Православна Церква України. Але з об'єктивних і незалежних від нас підстав ми не можемо погодитися з такими вимогами, бо вони суперечать істині та означали би для нас зречення від Бога, Який подав нашим ієрархам і кліру благодать священства, і від Церкви

Христової, яка руками і працею Вселенського Патріарха благодіяла Україні.

Тому ми з любов'ю просимо Вас та ієрархів, які з Вами – погодитися розпочати наш діалог без попередніх умов. Саме так, без попередніх умов, розпочинався діалог, який благословив та підтримував блаженної пам'яті Митрополит Київський і всієї України Володимир і який Патріархат Москви зруйнував. Нехай всі, кому справді дорогою є пам'ять митрополита Володимира – візьмуть у цьому його за приклад.

Тож, ніколи не полишаючи у справі подолання церковних розділень надії на Бога, на заступництво Богородиці та всіх святих, попри те, що всі наші численні раніше зроблені звернення до Вас і до тих, хто з Вами, щодо діалогу залишилися без відповіді – знову звертаюся до Вас, владыко, і до всіх, хто тепер є з Вами, та прошу не залишити цього звернення, цієї простягнутої до вас руки, без конструктивної відповіді.

Це звернення я роблю публічно, закликаючи у свідки Повноту Православ'я і український народ. Нехай Бог благословить добру справу успіхом!

З молитвою про Вас –
Епіфаній,
Митрополит Київський і всієї України,
Предстоятель Православної Церкви України
15 серпня 2024 р.

4

ЗАЯВА ЧЛЕНІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ РАДИ ЦЕРКОВ І РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ми, члени Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО), 16 серпня 2024 року мали зустріч з Президентом України В. О. Зеленським, під час якої обговорили питання захисту свободи віросповідання та духовної незалежності України, захисту конституційного порядку і громадської безпеки, прав людини та основоположних свобод в контексті зловживання з боку країни-агресора. За результатами зустрічі хочемо зазначити такі тези, на яких неодноразово наголошували раніше.

Ми категорично засуджуємо діяльність Російської православної церкви, яка стала співучасницею кривавих злочинів російських загарбників проти людяності та яка освячує зброю масового знищення і відкрито заявляє про необхідність знищення української державності, культури, ідентичності, а віднедавна – і самих українців.

Ми підтверджуємо свою заяву від 11 квітня 2023 року про те, що партнерські стосунки та свобода віросповідання і їхній захист з боку держави є основою державно-конфесійних взаємовідносин в Україні, а жодна організація – чи то релігійна, чи світська, – яка має центр у країні, що здійснила військову агресію проти нашого народу, і керується державою-агресором, не може діяти в Україні. Ми підтримуємо законодавчу ініціативу Президента України щодо унеможливлення діяльності таких організацій в нашій країні, яка має також широку політичну і суспільну підтримку.

Ми стверджуємо, що в Україні навіть в умовах жорстокої війни пошановують релігійні права і свободи, що наші віряни, незважаючи на певні виклики, пов'язані з війною, мають можливості для гідного виразу власних релігійних почуттів й переконань. Головною загрозою для релігійної свободи в Україні є російська агресія, внаслідок якої окупантами було вбито десятки священнослужителів, зруйновано сотні храмів і молитовних будинків. Московський патріархат виправдовує погроми та обмеження релігійної свободи, катування й убивства священників та пасторів і цинічно попирає Господні установлення та елементарні норми загальнолюдської моралі.

Ми переконані, що курс на захист свободи віросповідання та духовної незалежності, під яким ми розуміємо не замкненість, а відкритість до високих взірців наших релігійних традицій за одночасного несприйняття маніпуляцій вірою і прикриття злочинів релігією, сприятиме консолідації нашого суспільства заради нашої перемоги і утвердження довгоочікуваного справедливого миру.

ВРЦіРО

Всеукраїнська Рада Церков
і релігійних організацій

5

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ПРИВІТАВ УКРАЇНСЬКУ РЕДАКЦІЮ РАДІО СВОБОДА З 70-РІЧЧЯМ

Блаженніший Митрополит Епіфаній 9 вересня 2024 року взяв участь в урочистостях з нагоди 70-річчя української редакції Радіо Свобода та привітав служителів слова правди у медійному світі зі славною датою. Предстоятель Православної Церкви України звернувся до учасників заходу із натхненною промовою:

Шановний пане президенте Радіо Свобода, шановна пані директорко Української служби, святочне зібрання, пані та панове, дорогі брати і сестри!

Коли ми тут, в серці столиці незалежної України під загрозою від російських обстрілів відзначаємо 70-ліття Радіо Свобода, мимоволі згадуються обставини, в яких розпочалася праця цього видатного медіа. Сталін помер, але радянська тиранія продовжувала жити, гнобячи численні народи на обширі від центру Європи аж до Далекого Сходу.

Серед цих уярмлених народів був і наш, український народ. Героїчний опір більшовизму на заході України був жорстоко придушений терором чекістів. Українські діаспоряни та втікачі воєнного часу у вільних державах Заходу влаштовували життя на чужині. Але діти України у вільному світі ніколи не забували про страждання своєї Матері. І саме в таких драматичних обставинах з'явилася радіостанція, головною метою якої було рідними мовами поневолених народів доносити до людей правду.

У Євангелії від Іоана є такі слова Христа: «Пізнаєте істину, і істина визволить вас» (Ін. 8: 32). Збройний опір більшовицькому тоталітаризму з огляду на неспівмірність можливостей був мало успішним у той час, але слово правди, яке долало залізну завісу, яке досягало слуху і сердець мільйонів – діяло успішно. Воно надихало, воно давало знання, воно підтримувало внутрішній спротив. І воно жило надію.

Надію на те, що морок ночі розвіється і промені свободи знову осягнуть нашу рідну землю. Так і сталося. Праця попередніх поколінь журналістів Радіо Свобода була плідною, зерно правди, яке вони сіяли – дало свої плоди.

Незалежна Україна, за яку боролися дисиденти тут, на Батьківщині, та українські патріоти у вільному світі – відновилася, розірвала московські кайдани, скинула з шиї ярмо «руського міра».

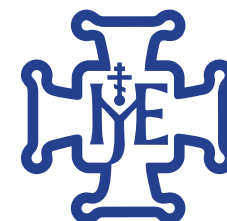
Боротьба триває. Та сама імперія зла, яка пригнічувала український народ протягом століть, знову тягне до нашого горла свою руку. Але ми чинимо опір. І ми переможемо в цій боротьбі. Бо на нашому боці правда. А де правда – там Бог. А де Бог – там перемога.

Я дякую всім, хто за ці сім десятиліть працював і продовжує працювати на Радіо Свобода. Змінилися покоління журналістів, докорінно змінився формат поширення інформації. Але залишається незмінною ідея, яка від початку була в основі Радіо Свобода: любов до правди, до свободи і до рідного народу.

Ще порівняно недавно поширювалася думка, особливо на Заході, що із завершенням епохи «холодної війни» медіа, які виникли тоді для боротьби з кремлівською пропагандою, стають непотрібними, втрачають сенс існування та аудиторію. Нині ми бачимо, наскільки ця думка була принципово хибною.

Кремль хоче реваншу, а його пропаганда ще більше, ніж у радянські часи, отрує розум мільйонів. Тому інформаційний опір – це надзвичайно важлива складова у боротьбі проти альянсу тираній, який на наших очах хоче поглинути владу над світом.

І я від серця зичу Радіо Свобода, всьому вашому колективу та всім, хто є служителями слова правди у медійному світі – успіху в боротьбі та перемоги. Дякуємо, що ви є, що ви працюєте, дякуємо за ваше свідчення правди. Нехай голос свободи лунко звучить завжди!

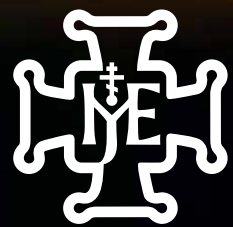

Із приходом поважного віку люди часто відчують себе менш потрібними, але насправді, з огляду на пройдений життєвий шлях, вони можуть поділитися з іншими неоцінним досвідом та духовними надбаннями.

Апостол Павло уже в похилому віці звернувся до коринфян із такими словами: «Ми не сумуємо; але якщо зовнішній наш чоловік і тліє, то внутрішній день у день оновлюється» (2 Кор. 4: 16). Можливо, вік обмежує людину в її фізичних можливостях, але він дає їй той безцінний досвід та життєву мудрість, якої набуваєш лише з роками.

День людей похилого віку припадає на Покрову і тому іноді випадає із суспільної уваги. І якщо Ви не встигли привітати дідусів і бабусь зі святом – просто посміхніться зайвий раз і обійміть їх.

Митрополит Епіфаній

ОМОФОР З ГОЛОВИ ДІВИ – СИМВОЛ НЕПЕРЕМОЖНОГО ЗАХИСТУ

Разом з церковним святом Покрова Богородиці відзначаємо також суспільні свята – День захисників і захисниць України та День українського козацтва. Поєднання цих свят навколо спогаду про давню подію чудесного врятування Царгороду від нашествия чужинців через заступництво за це місто Самої Пречистої Діви не є випадковим. Бо та давня історична подія явлення Богородиці у Влахернському храмі саме як Захисниці вірних, символом чого став простертий над моїльниками омофор – покривало з Її чесної голови – ця подія була не поодиноким чудом, а швидше особливим засвідченням повсякчасного служіння Матері Божої.

Ми нещодавно молитовно згадували пам'ять святого апостола і євангеліста Іоана Богослова. Писання засвідчує, що Спаситель, коли помирав на хресті, звернувся до Матері Своєї і до Іоана, улюбленого учня. Апостолу Він доручив піклуватися про Пречисту Діву, як про власну матір. А Богородиці сказав про Іоана: це – син Твій. Святі отці витлумачують це усиновлення не лише як подію, яка сталася для апостола, але як таємниче усиновлення Пресвятій Богородиці всіх вірних, всіх тих, хто, як і улюблений Христовий учень Іоан, мають жертвну любов до Бога і виконують волю Його.

Сьогодні ми звершуємо цю святкову Літургію в храмі, присвяченому Успінню Богородиці, тропар на честь якого нагадує, що Діва Марія в Успінні Своєму світу не залишила. Навпаки – після Свого Успіння Вона ще більше, ніж у земному житті, служить для всіх вірних молитовницею,

Ікона "Богородиця Слобідська Цариця Козацька". Знаходиться в церкві на честь Покрова Пресвятої Богородиці на Мамасівій Слободі в м. Києві. Художник-іконописець Олександр Цугорка.

заступницею і захисницею, цілителькою і непереможною воєводою в боротьбі зі злом. Всі ці аспекти служіння Пресвятої Богородиці відображені в іконах, які особливо шануються українським народом.

В образі Оранти-Молиловниці, Нерушимої Стіни, Пречиста Діва постає перед нами в духовному серці нашої Помісної Церкви і України – у Святій Софії Київській. Образ Покрова Богородиці наші предки збагатили і доповнили, створивши його особливу, українську версію – так звану «Козацьку Покрову», де під Омофором Пресвятої Владичиці схилилися в молитві та упованні святителі і володарі, священники, козаки та всі захисники і борці за волю народу і віру православну.

Шанована ж ікона Божої Матері Почаївська нагадує нам про чудесне врятування цієї православної обителі від нашествия чужинців і руйнування, коли Владичиця, за молитвами ігумена монастиря

Почаївського святого Іова стала на хресті храму і кулі, випущені проти обителі, вертала завойовникам. Церква незмінно прославляє Діву Марію за те, що смиренням Своїм вона послужила нашому спасінню. Через гордість та непослух першої Єви гріх увійшов у світ. А через смирення і виконання волі Божої новою Євою – Пречистою Дівою Марією – радість Боговтілення і спасіння у Христі Ісусі прийшло для людей. Тому і символ смиренного упокорення – омофор з голови Диви – є і навечно буде символом непереможного захисту. Бо як ми знаємо з Писання, сила Божа в немочі звершується, адже Бог гордим противиться, а смиренным дає благодать.

Прославляючи Покров Пресвятої Богородиці та Її служіння, ми також прославляємо і вшановуємо тих, хто у давній час та в новітній історії ставав і продовжує ставати на захист правди, гідності, свободи для України і для українського народу. Ми вшановуємо наших звияжних предків козаків, які не жаліли життя свого, захищаючи віру православну і рідний народ, його права і вольності. Ми згадуємо також не лише їхню боротьбу на полі бою, але і їхній внесок у розбудову Православної Церкви, освіти, науки та культури українського народу. Ми справді – нащадки козацького роду, бо якби не вони, наші славні предки, то невідомо, чи зберіглася би наша унікальна українська ідентичність, чи не розчинилася би і не згинула в історії.

Ікона Покрови Божої Матері в іконостасі Софійського собору у Києві.

Ми також вдячні всім захисникам і захисницям України, які в новий час стали на боротьбу за волю і незалежність нашого народу. А особливо в цей час ми молитвою і працею вшановуємо наших новітніх героїв – воїнів, які відбивають навалу російської імперії зла. Сьогодні ми розпочали наше святкування із заупокійної молитви на місці поховання загиблих героїв, але також ми незмінно молимося за здоров'я, успіх у боротьбі і за перемогу тих наших захисників і захисниць, хто зараз у Силах оборони України наближає перемогу і утвердження миру.

Молитовно прославляючи в день свята Пречисту Діву, знову і знову проголошуємо: Радуйся, Радосте наша, покрій нас від всякого зла чесним Твоїм Омофором! Амінь.

З проповіді Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія.
Виголошена в Свято-Успенському соборі м. Львова 1 жовтня 2024 р.

«Як хочете, щоб робили вам люди, так і ви робіть їм» (Лк. 6: 31).

Дійсно, це правило заслужено називають «золотим», адже воно дуже коротко, ясно, просто і зрозуміло роз'яснює, якими мають бути відносини між людьми. Бо кожна людина знає, якого ставлення від інших вона бажала би щодо себе, і тому не зовнішніми приписами, як це є у світських законах народів та держав, але внутрішніми спонуканнями власної свідомості та совісті наставляється творити добро і уникати зла.

Початком і основою «золоте правило» покладає не ставлення інших людей до нас, а нас самих – до інших. Воно не каже: «Чиніть з іншими так, як вони чинять з вами», але наставляє: «Як хочете, щоб робили вам люди, так і ви робіть їм». Якщо бажаємо, щоби до нас були милосердні, вдячні, терпеливі, щедрі, уважні, люблячі – все це маємо робити у ставленні до інших людей, навіть тоді, коли нічого подібного не маємо у ставленні інших до нас самих.

Митрополит Епіфаній

ПРОТОІЄРЕЙ ІВАН СИДОР,
кандидат наук з богослів'я

ВИШГОРОДСЬКА ІКОНА БОГОРОДИЦІ: ВКРАДЕНА УКРАЇНСЬКА СВЯТИНЯ ТА ІСТОРІЯ

Православна Церква свято шанує Вишгородську ікону Божої Матері. Але чому на цій богородичній іконі ми інколи можемо прочитати іншу її назву – «Володимирська»? Вміє і дієве перекручування назв Вишгородська і Володимирська, нагадує систематичне спотворення і маніпулювання історією на користь країни, якої ще не існувало, коли на Русі, у Вишгороді, уже прославляли Богоматір.

Для кращого розуміння історії Вишгородської ікони Божої Матері звернімося до джерел, які докладно нам про неї розповідають. Дивовижна історія ікони бере свій початок із Константинополя – столиці Візантійської імперії. Церковна традиція відносить ікону до I століття, вважаючи її автором святого апостола і євангелиста Луку. Серед тих, хто наважився відтворити образ Божої Матері, апостол був єдиним свідком її земної подоби. Ба більше, Апостолу Луці приписують сімдесят ікон на яких була зображена Пресвята Діва, але лише три з них, як вважається, були писані з самої Богородиці,

Ікона святого апостола і євангелиста Луки, який пише образ Богородиці.

Вишгородська ікона Божої Матері.

отримавши її прижиттєве благословення. Тому більшість богородичних ікон та скульптурних зображень Діви Марії це відтворення образу Богородиці вперше засвідченого апостолом Лукою. Згідно передання вона була написана Лукою на дошці від стола, за яким сидів за трапезою Спаситель з Пречистою Матір'ю і праведним Йосифом. Божя Мати, побачивши цей образ, промовила: «Віднині ублажатимуть Мене всі роди. Благодать Народженого від Мене й Моя нехай буде з цією іконою» [8].

Іконографічно Вишгородська ікона належить до типу Елеуса (Замилування). Немовля припало щокою до щоки Матері. Відмінною особливістю Вишгородської ікони від інших ікон типу Розчулення полягає в тому, що ліва ніжка Немовляти Христа зігнута таким чином, що видно п'яту. Проте, на думку дослідників, таке

зображення ніг Богомладенця не є первісним, а виникло в ході одного з подальших поновлень чудотворного образу. Ікона писана на липовій дошці, мала первісний розмір 78x55 см. За даними реставраційних робіт 1918 року її перемальовували декілька разів. Недоторканими залишилися тільки лик Богородиці і маленького Ісуса [8].

Згідно передання, за імператора Феодосія молодшого (450 р.) ікона була принесена з Єрусалима в Константинополь, а на початку XII століття з Константинополя привезена в Київ. Близько 1131 р. на одному з кораблів на шляху «з варяг до греків» (Грецький шлях), можливо, з митрополитом Михаїлом до Києва прибуло дві ікони: Богородиці Одигітриї та Богородиці Милостивої. Ікона Одигітриї була розміщена у церкві на Подолі, збудованій 1136 році купцем Пирогоща (Пірогост) – звідси й назва: Богородиця

Схема-картограма фрагментів слоїв живопису ікони в різні епохи.

Поставлення Андрієм Боголюбським ікони Богородиці у Володимирській Богородській церкві. Мініатюра Радзивилівського літопису XV ст.

Пирогощі. Ікона Богородиці Милостивої передана до Вишгорода, давнього помісного уділу святої рівноапостольної великої княгині Ольги, і була розміщена в Дівочому монастирі – звідси і назва ікони «Вишгородська». Ікона зажила слави чудотворної, стала місцем масового паломництва. До того ж Вишгород був центром паломництва, після того як у місті поховали перших київських святих Бориса й Гліба, підступно вбитих Святополком (Окаянним) [6]. Згадка про ікону міститься у давньоруських літописах, окремих повістях і казаннях.

Але затрималась ікона у Вишгороді ненадовго. За київський престол продовжувалися чвари між князями, містом інколи володіло кілька князів на рік, кожен з яких претендував на верховенство в династії Рюриковичів. 1155 року син Юрія Долгорукого Володимиро-Суздальський князь Андрій, на прізвище Боголюбський, зруйнував частину Києва і, викравши ікону, вивіз її до Володимира-на-Клязьмі. На жаль, з того часу ікона Вишгородської Богородиці більше

не поверталася до України, як і інші культурні цінності, котрі постійно вивозилися з України нащадками князя-кравця.

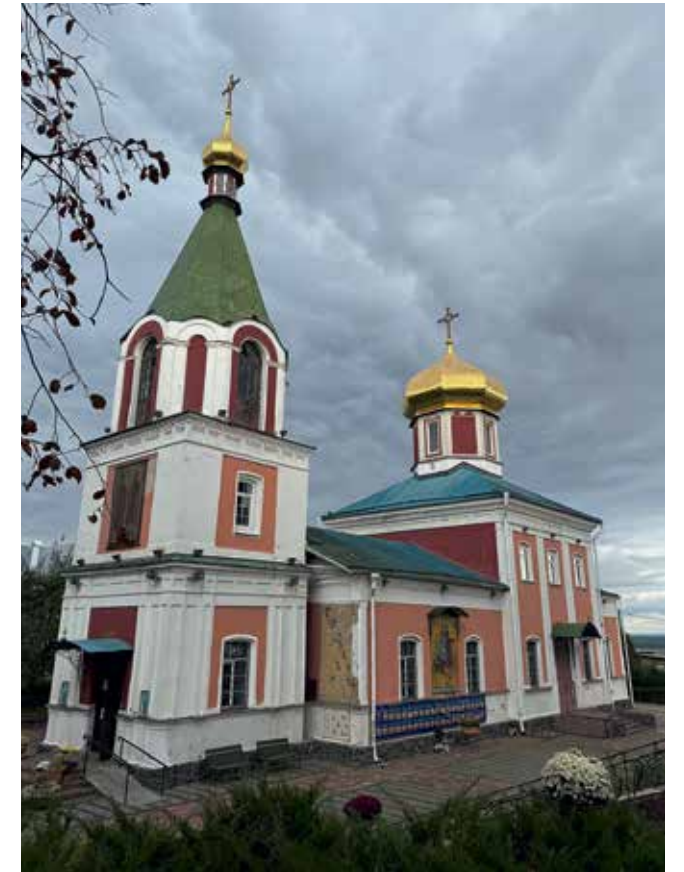
Син Юрія Долгорукого Андрій Боголюбський 1155 року помістив ікону у збудованому ним Успенському соборі міста Володимира. Відтоді ікона отримала ймення «Володимирської». 1395 року ікону було перенесено до Москви. 1237 року монголо-татарське військо на чолі з ханом Батием зруйнувало Суздаль, Володимир, Рязань і викрало золотий оклад (ризу) ікони Вишгородської Богородиці, оздоблений коштовним камінням. Ще через півтора століття військо хана Тохтамиша вдруге пограбувало цю ікону, знову поцупивши дорогий оклад. Врешті, наприкінці XIII століття, ікону переносять в Успенський собор московського кремля, але після 1395 року знову повертають у Володимир, де вона зберігалася майже ціле століття. 1480 року її назавжди переносять у Москву. 1930 року вона потрапляє до Державного історичного музею, а пізніше – у Третьяковську галерею, де перебуває і зараз.

Викрадена московитами Українська святиня і сьогодні продовжує використовуватися російськими шовіністами і байковторцями задля поширення ідей існування якоїсь «Єдиної Русі» і якогось «триєдиного народу». Мовляв, є непорушний зв'язок між Києвом і Москвою, між Вишгородом і Володимиром. Погляньмо хоча б на тропар, який співають в день вшанування цього образу в РПЦ і РПЦвУ (автор статті наводить тропар мовою оригіналу, як це подано в Мінеї видавництва РПЦ): «Днесь светло красуется славнейший град Москва, яко зарю солнечную, восприемши, Владычице, чудотворную Твою икону, к нейже ныне мы притекающе и молящеся Тебе, взываем сыце: о пречудная Владычице Богородице! Молися из Тебе воплощенному Христу Богу нашему, да избавит град сей и вся грады и страны христианския невредимы от всех навет вражиих и спасет души наша, яко Милосерд» [4, с. 228 – 229].

Стихира перед 50-м псалмом своїм політичним нахилом перегукується з тропарем свята: «Готовися, всечестный граде Москва, на сретение Девы Богоматере: се бо грядет к тебе светлое великое солнце от врат затворенных. Тьма убо скорби твоя отгоняется, свет же твоего веселия исполняется, буря супротивных ветров уставляется, мужие и священники в печалех сладкое утишение приемлют...» [4, с. 230].

Андрій Боголюбський. Художник – Віктор Васнецов, ескіз розпису Володимирського собору м. Києва.

Храм Святих Бориса та Гліба знаходиться на високому мисі, в межах давньоруського городища Вишгорода X-XIII століть. 17 червня 2023 року парафія приєдналася до Православної Церкви України.

Молячись так до Пресвятої Богородиці, духовенство і віряни російської Церкви просять не лише для града Москви миру і захисту від нападів ворогів, але й взивають до Всехвальної «избавити вся грады и страны христианския от всех навет вражиих». Але ж молитися ще не означає виконувати те, що просиш у молитвах. Повномасштабна війна росії проти України показала всю «любов» і «духовність» недоімперців. Російська політика має свою точку зору історичну, згідно якої російська федерація – це «особлива цивілізація», котра «наслідує й продовжує тисячолітню традицію Київської Русі і московського царства, російської імперії, і Союзу РСР» [2, с. 50].

Ще до початку повномасштабної війни росії проти України, у своїх політичних цілях найбільш активно експлуатували тему єдиної Русі представники так званої «УПЦ». Для прикладу.

Поки російська ракета не влучила в Спасо-Преображенський кафедральний собор в Одесі (23 липня 2023 р.), очільник Одеської єпархії РПЦвУ митрополит Одеський та Ізмайльський Агафангел (Саввін) був непохитно переконаний у такій єдності. Він заявляв (цитуюмо мовою оригіналу для кращого розуміння думок митрополита): «Киевская Русь, колыбель трех славянских народов, должна выжить, должна сохранить лицо. Преподобный Серафим Саровский говорил о том, что Россия воскреснет. Я думаю, она воскреснет не той Россией, которой была, а станет новой Русью. И когда мы видим возрождающиеся по всей Руси храмы и обители, мы мысленно возвращаемся к той России, которой она была до 1917 года» [5, с. 8].

Отже, «нова Русь» після «возз'єднання східнослов'янської цивілізації» вбачається у вигляді російської імперії зразка 1917 р. На росій, як уже зазначалося вище, наука, політика, пропаганда, Церква – завжди обстоювали думку про виключну приналежність спадщини Русі до історії росії. Однак вже з кінця XIX ст. завдяки зусиллям українських істориків ця російська концепція захиталася. Особливо зараз, в часи кровопролитної і страшної війни, коли рівень українського самоусвідомлення сягнув найвищої межі.

Продовжуючи «офіційну схему» історії росії, що затвердилася за царських часів, сучасні російські посібники з історії розглядають Русь з центром у Києві як початок історії російської держави. Засновник Москви Юрій Долгорукий, коли став київським князем, активно переводив на північний схід урядовців, книжників, будівельників, щедро роздаючи їм землі. В цьому немає нічого дивного, адже Юрій Долгорукий не почувався впевненим у Києві, тому намагався максимально укріпити власну князівську «отчину» [3, с. 292].

Син Юрія Долгорукого і половецької князівни Андрій Боголюбський виявився «гідним» продовжувачем справи батька. Його війська здобули Київ і спустошили місто, як звичайні завойовники. Показово, що заволодівши Києвом, Андрій Боголюбський не залишив за собою ані

самого міста, ані інших земель Русі. Напевно вважав, що вони зі своїми традиціями і населенням не підходять для держави, котру він будував [3, с. 320]. Так чи інакше, але колишня північно-східна колонія Києва силою зброї підірвала вплив центру і створила окрему державу.

Як бачимо, історія росії та її народу не вписується в шовіністичну концепцію 1000-літньої російської держави. Не мають під собою підстав балачки про єдиний давньоруський народ, з якого, під впливом польсько-литовської влади, начебто відокремилися українці. Навпаки, росіяни та українці з самого початку формувалися як окремі східнослов'янські народи. Неможливо говорити про якесь продовження Володимиро-Суздальською землею, і пізніше Московою, традицій Русі з центром у Києві. Виявляється, що з самого свого початку російська державна машина будувалася на зовсім інших засадах. Її наріжним каменем була жорстка одноосібна влада монарха і схильність до постійної територіальної експансії під різноманітними гаслами. І першою самостійною акцією, котра вивела нову російську державу на політичну арену, стали військові походи на Київ [1, с. 140]. Наслідком чого і було викрадення Андрієм Боголюбським ікони Божої Матері Вишгородської.

Але боротьба триває. 21 серпня 2020 року рішенням Священного Синоду Православна Церква України вилучила з церковного календаря 3 дні свят вшанування ікони пов'язані з московою (зустріч ікони та визволення від Тамерлана в 1395 році, визволення від ординського хана Ахмата в 1480 році та кримського хана Махмет-Гірея в 1521 році). Натомість було встановлено святкування на честь Вишгородської ікони Божої Матері в день пам'яті святого благовірного великого князя Київського Мстислава Володимировича у святому хрещенні Федора – 28 квітня (15 квітня за новоюліанським календарем). У Православній Церкві України підкреслили, що 1155 року Володимирсько-Суздальський князь Андрій Боголюбський викрав Вишгородську ікону Божої Матері та вивіз спочатку до села Боголюбово, а пізніше

до Володимира-на-Клязьмі, через що ікону почали називати «Володимирська». Крім цього на засіданні Священного Синоду Православної Церкви України від 14 липня 2024 р., за поданням керуючого Вишгородською єпархією архієпископа Вишгородського Агапіта, Синодом було встановлено новий день шанування Вишгородської ікони Божої Матері – 14 жовтня [7]. Світлини святкового богослужіння у місті Вишгороді в цей день можна переглянути у розділі Хроніка Київської Митрополії (Див. стор. 84-85).

Віriamo, що рано чи пізно в церковному календарі з'явилася ще одна пам'ятна дата – повернення ікони Божої Матері до Вишгорода. В цьому нашому народу нехай допоможе Господь, за молитвами Пречистої Своєї Матері.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Діак І.В. Україна – Росія: (Історія та сучасність). – К.: ФОП Стебеляк, 2001. – 400 с.
2. Зюганов Г. А. Россия – Родина моя: идеология государственного патриотизма. – М.: Информпечать, 1996. – 333 с.

3. Ключевский В. О. Сочинения в 9 томах. Курс русской истории. – М.: Мысль, 1987. – Т. 1. Древнейший период по Удельные века и завершается XIV веком. – 430 с.

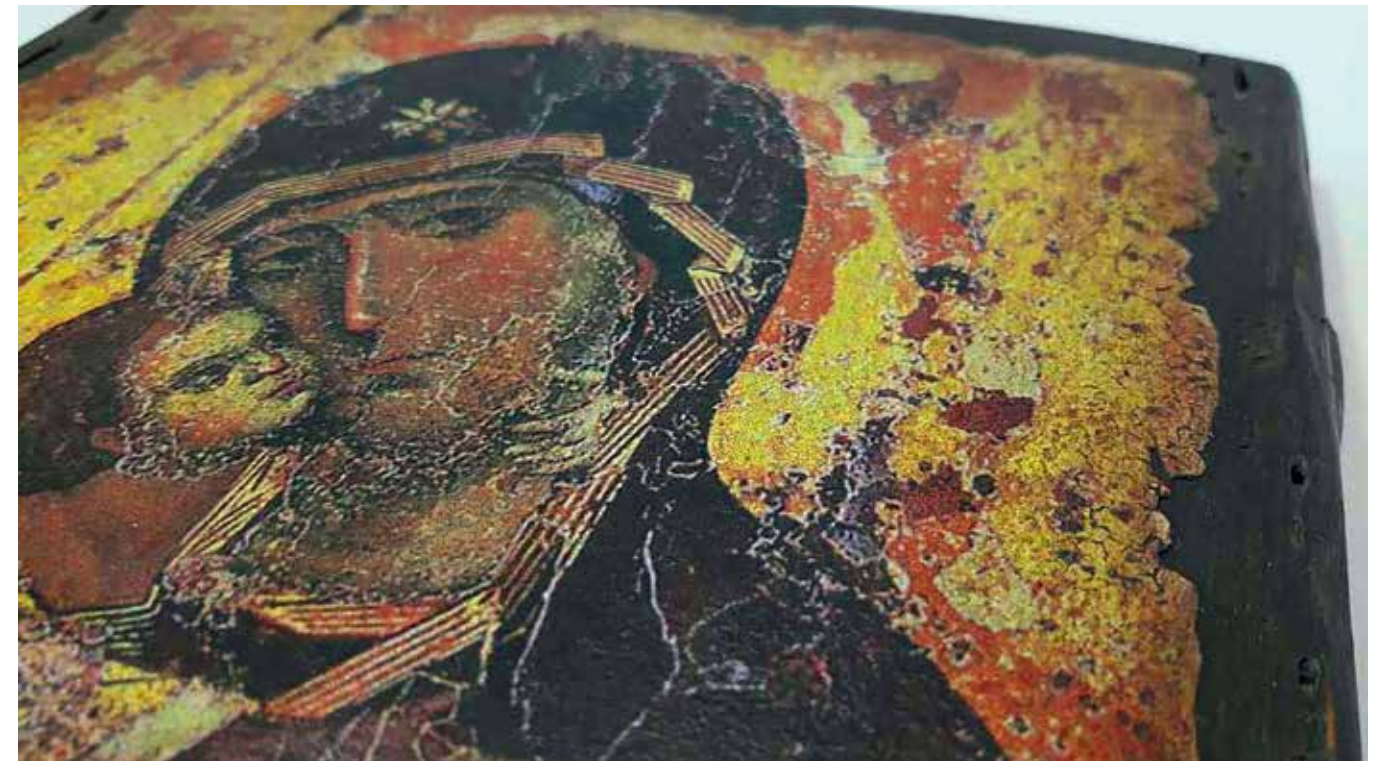
4. Миня Годичная (12 томов). Издательство Московской патриархии Русской Православной Церкви. – М., 2011. – Июнь. Часть 2. – 614 с.

5. Россия станет новой Русью // Русь державная. – 1998. – № 6 (50).

6. Володимирська ікона Божої Матері // Всеукраїнська газета Вісник. URL: <http://visnyk.lutsk.ua/2010/07/09/10295/>

7. Документи засідання Священного Синоду Православної Церкви України 14 липня 2024 р. URL: <https://www.pomisna.info/uk/document-post/dokumenty-zasidannya-svyashhennogo-synodu-14-lypnya-2024-r/>

8. Історія Вишгородської ікони Божої Матері // Оранта. URL: http://oranta.org/index.php?option=com_content&view=article&id=324:istorija-vyshgorodskoj-ikony-bozhhoj-materi&catid=35:istorychni-postati-cat&Itemid=48

АРХІМАНДРИТ ЛАВРЕНТІЙ (ЖИВЧИК),
насельник Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря

МОЛИТВЕНИКИ ЗЕМЛІ ВОЛИНСЬКОЇ

Ікона «Собор всіх святих, у землі Волинській просіявших».
Кінець 80-х рр. XX ст.

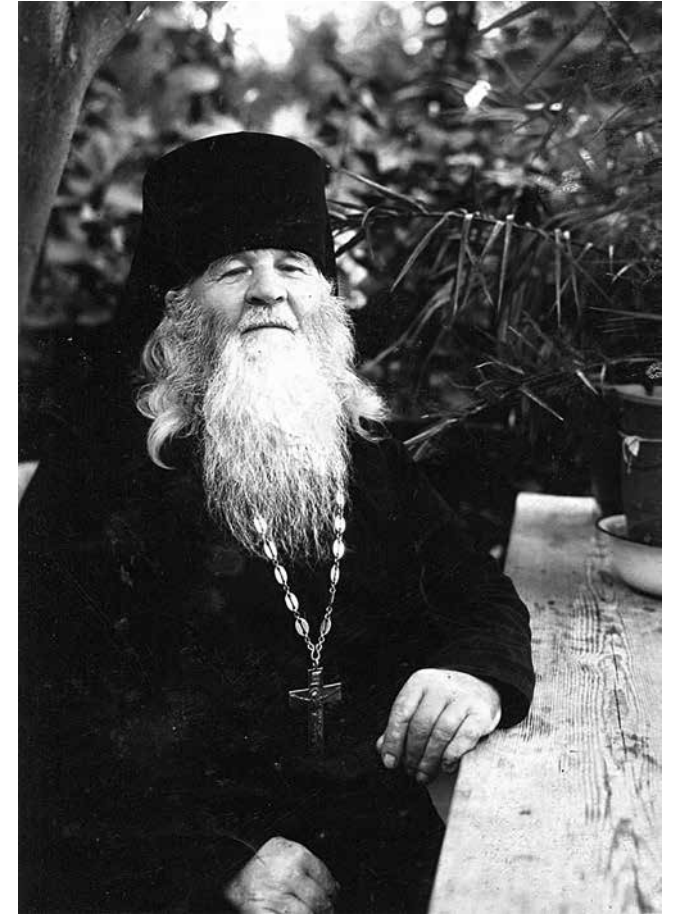
Яка велика радість буває в людини, коли десь у світі, далеко від рідної землі зустрінеш того, хто ходив тими ж милими серцю стежками, дихав тим же напоєним до болю рідними пахощами повітрям, набирився сили у спеку від тієї ж кришталеву чистої свіжої води, приймав тепло того ж самого, знайомого з дитинства сонячного проміння, що ти сам! Мабуть, найдоречнішим та найбільш приємним у таких випадках вітанням слугує просте й коротке слово: «Земляки!» Нам властиво знаходити ознаки, що об'єднують окремих людей в певну групу за спільною характеристикою. І, власне, спільне походження, належність до певного регіону є однією з найперших рис такого роду.

У місяці жовтні Православна Церква України вшановує собор святих Волинської землі. 10 жовтня за новоюліанським календарем згадуються за богослужінням всі ті наші святі

співвітчизники, що так чи інакше мають відношення до Волині. Відомий сучасний православний літератор Борис Іванович Самбор у своїй праці «Святі землі української» оповідь про святкування собору волинських святих починає із згадки про те, що просвітлення волинських земель світлом православної віри бере свій початок з того часу, коли частина Волині між річками Буг і Стир наприкінці IX ст. була у складі Моравської єпископії, котру хоч і недовго, але досить-таки плідно зігривав своєю пастирською турботою архієпископ Мефодій. Відомості про це знаходимо в історичних дослідженнях, викладених у праці відомого польського історика, прихильника ідеї єдності слов'янських народів Вацлава-Олександра Мацейовського «Історія первісної Церкви у слов'ян», котра побачила світ у Варшаві 1840 року.

Усіх волинських святих, офіційно канонізованих Православною Церквою, за переліком їх у книзі Бориса Самбора нараховується 23: від рівноапостольних Кирила і Мефодія, учителів слов'янських та святого рівноапостольного великого князя Володимира, хрестителя Руси і до нашого майже сучасника – преподобного Амфілохія Почаївського, який був канонізований у 2002 році.

Початок відзначення святкування собору святих угодників Божих Волинської землі припадає на 1881 рік, коли Почаївський монастир святкував 50-літній ювілей свого повернення до Православ'я. Саме тоді, за ініціативи відомого церковного історика протоієрея Андрія Хойнацького, і було встановлено вшанування Волинських святих. Історичні документи свідчать про те, що на врочистому богослужінні 10 жовтня 1881 р. високопреосвященний Димитрій (Муратов), архієпископ Волинський і Житомирський у Свято-Успенській Почаївській лаврі офіційно оголосив про початок такого святкування, хоча офіційною датою встановлення загального для Православної Церкви Руси-України святкування собору святих землі Волинської в церковному календарі є 1888 р., тобто уже в час архіпастирського служіння наступного Волинського ієрарха Палладія (Ганкевича).

Прижиттєве фото святого Амфілохія Почаївського (1894-1971), схиґумена Почаївської лаври. День пам'яті 12 травня.

Таким чином, першими в сонмі святих Волині справедливо можемо вважати рівноапостольних братів Кирила та Мефодія, вчителів слов'янських, а також рівноапостольних великого князя Володимира і княгиню Ольгу. Та поряд з цими відомими в православній агіографічній науці іменами існує ряд святих, про яких відомо дуже мало.

Найбільш ранніми згадками про святих Волинської землі є опис життя благовірного князя Ярополка Володимир-Волинського, котрий був правнуком рівноапостольного Володимира. Передання стверджує, що благовірний князь Ярополк провів своє земне життя подібно до святих страсотерпців князів Бориса і Гліба, оскільки йому довелося відчутти на собі тягар зневаги і відчуження з боку родичів та й відхід його у вічність стався внаслідок

Святі рівноапостольні Кирило (869) і Мефодій (885), вчителі слов'янські. День пам'яті 11 травня.

наси́льницької смерті через змову його ж братів 22 листопада 1086 р.

Другим шанованим волинським святим є святий Стефан Печерський. Він був учнем та послідовником на посаді ігумена Печерського монастиря після преподобного Феодосія Печерського. Час вимагав від нього особливого служіння на благо Церкви Христової, а тому святий Стефан був поставлений правлячим архієреєм на Волинській кафедрі. Пам'ять його, крім собору Волинських святих, згадується 27 квітня. За словами сучасників святителя Стефана святий угодник Божий був для усіх «образом, любов'ю, словом, життям, смиренням, чистотою».

Ще однією видатною постаттю у сонмі волинських святих є святий Амфілохій, єпископ Володимир-

Волинський. Про нього небагато свідчень. Відомо, що був він виходцем із братії Печерського монастиря. Став єпископом Волинським за часів київського митрополита Никифора I, про що є згадка у Київському літописі: «У той же рік митрополит поставив Амфілохія єпископом у Володимир місяця серпня у двадцять і сьомий день». Відомо також, що він брав участь у прославленні преподобного Феодосія Печерського у 1108 р., був посередником у справі примирення володимирського князя Ярослава Святополковича із київським князем Володимиром Мономахом у 1117 р. закінчив шлях свого земного подвигу святий Амфілохій у Печерській обителі, як сам того бажав. Київський літопис під 1122 р. сповіщає, що «Амфілохій, єпископ Володимирський помер».

Ікона «Святі Володимир, Борис і Гліб». Кінець XVII ст. Із церкви Святого Іллі м. Нове Ратно Ковельського повіту Волинської губернії (тепер м. Ратно Волинської обл.).

Загальноцерковного визнання і шанування сподобився і благочестивий волинський князь Федір Острозький. Після бурхливого життя державного діяча, на схилі свого віку святий князь прийняв постриг у Печерському монастирі, де й помер 1446 р. (за іншими відомостями – 1460 р.) Окреме вшанування пам'яті преподобного князя Федора Православна Церква відзначає 11 серпня. Його нетлінні останки спочивають в Дальніх печерах Свято-Успенської Києво-Печерської лаври.

Такої ж пошани сподобилася і свята діва Юліанія, княжна з роду Ольшанських. Її мощі були знайдені на початку XVII ст. біля Успенського собору лаври у скриньці, на кришці якої був відповідний напис. Знаменитий київський митрополит святитель Петро Могила встановив на честь святої діви Юліанії церковне торжество після того, як свята діва явилася йому уві сні. Після пожежі, що сталася у храмі, де перебувала рака з мощами святої Юліанії, за наказом імператриці Анни Іоанівни святиню було перенесено у Ближні печери монастиря, де вони перебувають і сьогодні. Сталося це у 1730 р. Опис чудес, які творила сила Божа через нетлінні мощі святої діви Юліанії міститься в книзі «Сказаніє або повість о обрїтенїї честних мощей... св. Іуліани (Ольшанської)», написаній, можливо, святителем Димитрієм Ростовським.

Ще одним шанованим волинським святим є преподобномученик Макарій Канівський. Він народився в м. Овруч на початку XVII ст. в українській шляхетній родині. Коли йому було 25 років, постригся у ченці з іменем Макарій в монастирі Успіння Пресвятої Богородиці в Овручі. Незабаром став ієродияконом, а потім – ієромонахом. Деякий час був ігуменом Куп'ятицького монастиря біля Пінська, а в роках 1659-1660 був зведений в сан архімандрита і призначений настоятелем Овруцького монастиря. Коли обитель була розорена поляками, його перевели настоятелем в Канівський монастир. Макарій, за переказами, передбачив нещастя, які мали спіткати цей монастир і місто: голод, польське і татарське нашествя. У вересні 1678 місто Канів і монастир були розорені дотла, самого святого архімандрита турки стратили через відмову

Прп. Стефан, ігумен Печерський (1074-1078), єпископ Володимир-Волинський (1085-1094). Гравюра з Києво-Печерського патерика.

видати їм монастирські скарби. Його останки були знайдені серед безлічі трупів, що розкладалися, в розвалинах і були поховані в монастирській церкві. Під час перебудови церкви вони були знайдені знов і 13 травня 1688 року урочисто перенесені до Переяслава. У 1942 році мощі були перенесені до Троїцької церкви Черкас, а з 1965 року перебувають у храмі на честь Різдва Пресвятої Богородиці в Черкасах.

Образи цих та багатьох інших волинських святих зараз можна побачити в розписах печерного храму на честь преподобного Іова Почаївського. Та найголовніше, щоб яскравий зразок щирого життя ради Христа, що явили наші святі співвітчизники, був написаний на скрижалях сердець православних віруючих нашого часу.

МИТРОПОЛИТ ЛЬВІВСЬКИЙ
І СОКАЛЬСЬКИЙ ДИМИТРІЙ (РУДЮК),
голова Інституту церковної історії

Наступний Київський митрополит після Йосифа II Солтана також мав однакове ім'я і названий був в історії Йосифом III Русиним. Своєю діяльністю нічим особливим не відзначився, а можливо навіть, навпаки, був антиподом по відношенню до свого попередника. Митрополит Євгеній Болховітінів умістив відомості про нього у скупі три рядочки, що навіть варто їх процитувати: «Йосиф III, из епископов Полоцких, избран и посвящен по благословению Иеремии I, патриарха Константинопольского, в 1526 г, а когда и где скончался, также не известно» [4, с. 120]. Таку інформацію ми знаходимо і в «Патериконі» Сильвестра Косова, який характеризує Йосифа III людиною простою і такою, яка слухається Патріарха та є ворогом єдності [7, с. 690].

Митрополит Макарій Булгаков свідчить про те, що за своїм походженням майбутній Київський митрополит був шляхтичем. Спочатку створив сім'ю, і можливо овдовів. Від шлюбу мав двох синів і, будучи обраним на єпископа Полоцького разом зі своїми синами Іваном і Михайлом придбав у полоцьких міщан землю і двір поблизу Софійського собору [2, № 74, с. 63], віддавши це майно старшому сину Івану, який служив королю серед полоцьких

МИТРОПОЛИТ КИЇВСЬКИЙ, ГАЛИЦЬКИЙ І ВСІЄЇ РУСИ ЙОСИФ III РУСИН

(1522-1534)

шляхтичів [5, с. 127]. Іван увійшов в історичні джерела з недоброю репутацією, бо знущався над дружиною Томілою Гітовтовною і над ними досить довго тривав процес розриву шлюбу [8, с. 63].

Після смерті архієпископа Полоцького Євфимія Окушковича Йосиф був обраний на кафедру не пізніше 24 липня 1516 року, і відразу разом з священниками м. Вітебська 7 серпня цього ж року скаржився королю Сигизмунду I Старому (1467-1548) на воєводу Януша Костевича. Причиною звернення до монарха стало те, що вітебський правитель скасував видачу податків з королівського майна на утримання міських церков і перешкоджав церковним людям ловити рибу. Король задовільнив прохання полоцького архієпископа [2, № 65, с. 54].

Митрополитом Київським Йосифа III було обрано на початку 1522 року, тому що в липні він носив вже звання «нареченого митрополита», а наприкінці 1523 року титулувався «митрополитом», а згодом підписувався «Волею Божою Йосиф архієпископ, митрополит Київський, Галицький, і всієї Русії». Затвердження митрополитом Київським Йосиф III отримав від Константинопольського Патріарха Ієремії 13 грудня 1523 року. За новообраним митрополитом утвердилась така характеристика від католиків – він був схизматиком, знаходився

Уявне зображення митрополита Київського, Галицького і всієї Руси Йосифа III Русина. Портрет пензля А. Орлюнова з приватної колекції митрополита Димитрія (Рудюка)

Йосиф Русин
митрополит Київський, Галицький і всієї Руси
(1523 — 1534)

у послуху Константинопольському патріархові і нічого не хотів чути про унію. Можливо така характеристика з'явилася тому, що від самого обрання Йосифа III Русина на Київську митрополію розпочали знову траплятися неприязні стосунки латинян і православних. За попередника Київського митрополита Йосифа II Солтана ці стосунки були більш-менш мирними [5, с. 127].

На час святительства митрополита Йосифа III Русина припадає важлива подія з відновлення церковної організації в Галичині. У 1526 році з дозволу короля Сигизмунда I митрополит призначив своїм намісником архимандрита львівського монастиря св. Юрія Переможця Ісаакія Гдашицького. З цього приводу 9 лютого 1526 року митрополит Київський Йосиф III видав підтверджувальну грамоту архимандриту Ісаакію Гдашицькому, у якій затвердив превелебного отця намісником на Галицьку митрополію з врученням йому духовної й матеріальної влади в Галичині, і на Поділлі, у повітах Галицькому, Львівському, Кам'янецькому, Коломийському, Жидачівському, Меджибиському «приказуємъ вамъ и благословляемъ васъ, иже бысте его имѣли... благословеннаго и за раздрѣшанного и прощеннаго отъ насъ, и тенжъ ему... послушство, водлугъ воли и листовъ господара чинили... зо всѣхъ доходовъ и приходовъ... ему давали, и во всемъ послушни были» [1, Т. 2, № 141, с. 168-169]. У грамоті митрополит «простил... и гнѣвъ нашъ отпустилъ» для Ісаакія Гдашицького, який отримав це право спочатку від короля ще у 1522 році і вершив у названих повітах духовний суд, наставляв священників і не підкорявся владі Львівського католицького архієпископа. З свого боку митрополит Йосиф спочатку виявляв гнів і не визнавав духовних повноважень архимандрита, а потім, як ми бачимо з грамоти, делегував свою владу Гдашицькому, і таким чином визнав фактично королівський привілей Сигизмунда I щодо архимандрита Ісаакія Гдашицького [8, с. 63].

Проф. В. Біднов зазначає, що справа із проголошенням галицького митрополичого православного намісництва виглядала так: спочатку над людьми грецької віри та їх церквами й судами верховодили Львівські католицькі архієпископи. Однак це викликало незадоволення з боку самих православних та руської православної шляхти. Коли ж на бік православних галицького і подільського краю став львівський староста, й між ним та католицьким архієпископом Вільчиком виник

конфлікт, то у 1522 році король Сигизмунд I призначив одного намісника над православними – шляхтича Яцька (Якіма) Гдашицького, який нібито був, (так вважали латиняни), прокатолицьких поглядів. У тому ж році король з волі архієпископа Вільчика нагородив Гдашицького саном архимандрита. І тут відбулося немов перевтілення Гдашицького, який виявився всупереч сподіванням латинян ревним захисником православних. Крім того у цій праці його підтримувала руська православна шляхта, церковні і цехові львівські братства. Чималу підтримку архимандрит Ісаакій отримав від польських панів та від маршалка коронного і старости львівського Станіслава. Саме така ситуація і ревна праця отця Гдашицького привела до того, що з його посадою через чотири роки примирився Київський митрополит Йосиф III [3, с. 75-76].

За святительства митрополита Йосифа III досить впливовим стало право патронату, т. зв. «подавання духовних хлібів», яке поширилось над ієрархами, ігуменами та білим духовенством. У цілому це патрунування Церкви від влади та багатих людей негативно впливало на її духовний розвиток, бо часто кафедри, монастирі та храми з їх чисельними маєтками дарувались особам нездалим до церковного керівництва і з умаленим благочестям та духовним розвитком. На тлі права патронату виникали різноманітні зловживання та лихварство. На усі даровані єпископії, монастирі та церкви митрополит фактично не мав ніякої влади. Наприклад, спроба митрополита Йосифа замінити недостойного ігумена Троцького монастиря, що належав підскарбію і державцю віленському Івану Солтану, увінчалася успіхом лишень після чисельних прохань до патрона та образ на нього [8, с. 63].

Відтак, влада та магнати чітко собі усвідомили, що вони мають від права подавання чималий зиск і користь. У 1526 р. король Сигизмунд надав Луцьку єпископію ще до смерті діючого єпископа Кирила, єпископу Володимирському та Берестейському Пафнутію. З причини старості і хвороби єпископа Кирила король надавав: «...по животъ того владыки Луцкого Кирила, тотъ хлѣбъ духовный, владычество Луцкое ему есмо дали: маеть епископъ Пафнотий тоє владычество Луцкое по животъ епискупа Кирила держати со всемъ, по тому какъ тотъ Кирилъ и предки его то владычество держали; а иншому никому, мимо его, того владычества, по животъ нынѣшнего владыки Кирила, не маеть давати»

[1, № 146, с. 178]. У 1528 р. король Сигизмунд з причини смерті єпископа Пафнутію дарує Луцьку кафедру Пінському єпископу Макарію: «Быль намъ чоломъ епискупъ Пинскій и Туровскій Макарій и просиль насъ, абыхмо ему дали епископью Луцкую и Острозскую, которая ся тымъ часомъ отворила по небожчику Пахнотью, о чомъ жо и панове рада наша насъ за нимъ жадали» [1, № 151, с. 187]. Так само король діяв і щодо монастирів. 1524 року у Вільно Троїцьку архимандрію передав Лавришівському архимандриту Олексію. У цьому випадку бачимо, що це право дарування підтримали митрополит Йосиф та князь Костянтин Іванович Острозький «о томъ къ намъ за нимъ писали, абыхмо по животъ того архимандрита Тихона, тую архимандритью ему дали» [1, № 125, с. 154]. Під право подавання потрапляли також храми. Три київські церкви – Миколаївську Межигірську, Миколаївську Йорданську та Хрестовоздвиженську король з подання князя К. Острозького передав за борги князя Ф. Ярославича якомусь Андрію Дягилевичу

[6, с. 488]. А у Володимирі церкву Василя Великого король Сигизмунд 1523 року подарував князю Сангушкю: «Биль намъ чоломъ князь Василей Михайловичъ Санкушковича и повѣдалъ передъ нами, штожъ дей церковь zaloженъя Святого Василя у мѣстѣ Володымерскомъ опала, абыхмо тую церковь Святого Василя дали ему въ поданье, также дей и нареченый владыка Володымерскій Іона того ему дозволилъ. Ино мы на его челобитье то вчинили, тую церковь zaloженъя Святого Василя ему есмо в поданье и оборону дали, потвержаемъ симъ нашимъ листомъ, вѣчно, ему самому и его княгини, и ихъ дѣтемъ, со всемъ съ тымъ што къ той церкви здавна прислухаеть: нижли не маеть онъ отъ той церкви Божьи пожитковъ никоторыхъ собѣ мѣти, лечъ маеть тую церковь Божью всякими рѣчми надавати и направляти, и ее въ поданыи и въ оборонѣ своей мѣти» [1, № 124, с. 154]. Ці приклади реально свідчать про неабиякий вплив права патронату на Київську митрополію. «Завдяки патронату й практиці «подавання» православна

На фото – Митрополит Епіфаній біля відновленого надгробку князя Костянтина Острозького під час вшанування його пам'яті, присвячених 510-й річниці битви під Оршею (12 вересня 2024 року).

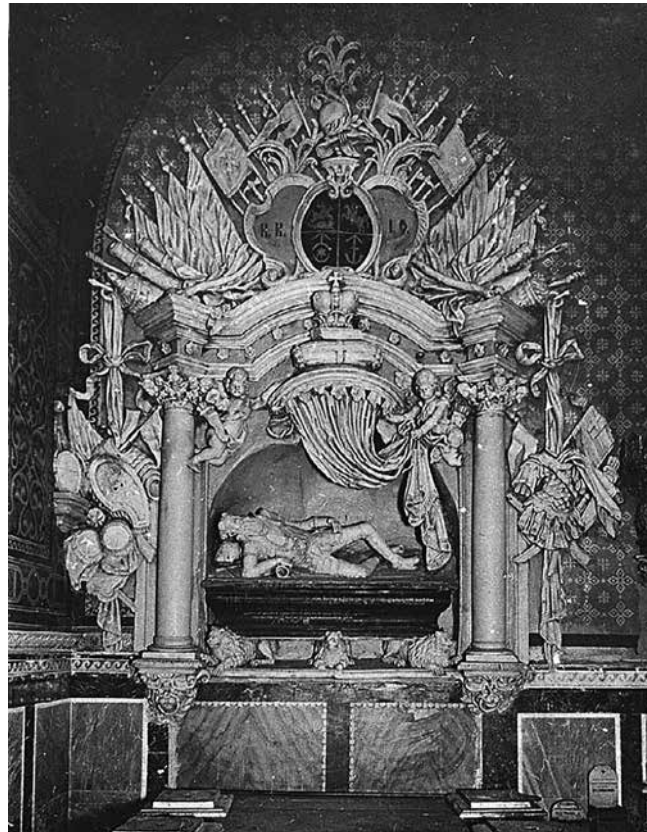

Фото автентичного надгробку князя Костянтина Острозького. Його було втрачено у 1941 році під час руйнування Успенського собору Києво-Печерської лаври.

церква ставала спеціальним джерелом доходів для правительства і панства, що тримали в посереднім оподаткуванню побожність і жертволюбність православної людности», – стверджує М. Грушевський [6, 487].

Серед цілої плеяди князів, магнатів та шляхти, які будучи православними, мали непрості стосунки з церковною владою, зокрема з митрополитом Київським Йосифом III, особливо виділяється захисник Церкви князь Костянтин Іванович Острозький (1460-1530). Він не тільки виступав поборником людей грецької віри у Великому князівстві Литовському та Польщі, але й показав себе, як великий будівничий та меценат. Сам князь Костянтин Острозький пережив чотири митрополити Київські, мав з ними гарну дружбу, відзначався християнський благочестям, і був великим оборонцем українського і литовського краю від різноманітних ворогів. У недавно збудованому Віленському Пречистенському кафедральному соборі князь забажав влаштувати два бічних вівтарі.

Збудувавши їх, Костянтин Іванович подарував собору два своїх маєтки неподалік Вільно – Шешоли та Свірани з умовою, що доходами з цих маєтків буде користуватися сам митрополит. У двох влаштованих бічних вівтарях Пречистенського кафедрального собору князь утримував чотири священники та два диякони для того, щоб вони звершували там щоденно богослужіння та поминали самого князя з родиною. Якщо ж митрополит не виконав би таке прохання то князь Костянтин Острозький та його син Ілля мали б відібрати надані добра. Тому з цього приводу митрополит Йосиф дав письмове зобов'язання за себе та за своїх наступників, що воля князя буде неухильно виконуватись [5, с. 135]. Князь Костянтин Острозький на прохання Київського митрополита Йосифа та згідно підтверджувальної королівської грамоти 1528 року, у випадку смерті митрополита повинен був стати опікуном майна кафедри аж до обрання нового митрополита Київського [8, с. 64]. Також князь Костянтин Острозький багато жертвував на Києво-Печерський монастир, печалився за нього перед королем, був великим захисником і удостоївся бути похованим у головній соборній Успенській церкві монастиря, залишивши цей світ 11 вересня 1530 року. Кістки його перемішалися з руїнами Успенського собору на початку листопада 1941 року. Під час відбудови храму наприкінці 1990-х – на поч. 2000-х років було відновлено його символічну могилу, на якій зображено мармурову лежачу постать князя. У Дальніх Печерах монастиря спочивають мошці його прадіда благовірного князя Федора Васильовича Острозького (1360-1437).

Наприкінці свого життя митрополит Йосиф III переживав конфлікти з латинниками. Його викликали на суд за досить напружені стосунки православних вірних з капланами католиками у м. Вільно. Цей процес, який тривав з 1525 по 1531 роки називали «віленською справою» митрополита. Лист Сигизмунда I Августа захистив митрополита, однак Віленський римо-католицький єпископ Ян знехтував королівським листом і продовжував зневажати митрополита Йосифа III та його людей. Нічого не змінив новий лист короля від 22 серпня 1531 року. Єпископ Ян арештовував священників та людей митрополита, відправляв їх до в'язниці і творив над ними суд, втручаючись у права руського митрополита. Король звертав увагу єпископа Яна на те, що це «вещь не потребная», щоб його урядник судив попів грецького закону. У цей час митрополит судився також за земельні угіддя

з каноніками віленського костюлу св. Станіслава [5, с. 129-130].

Митрополит Київський Йосиф III Русин своїм дванадцятирічним правлінням нічим особливим не відзначився. Боронячи і обстоюючи права православних від зазіхань князів та магнатів на церковні маєтності, сам неодноразово порушував канонічні норми і ще за свого життя відступив митрополію єпископу Луцькому Макарію. Помер митрополит у 1534 році.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Акты относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографическою комиссією. Том 2. 1506-1544. – Санктпетербургъ, 1848. – 406 с.*
2. *Акты относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные археографическою комиссією. Т. 1. 1364-1598. – Санктпетербургъ, 1863. – 302 с.*
3. *Беднов В. А. Православная Церковь в Польше и Литве (по Volumina Legum) / Василий Беднов. – К.: Митрополия УПЦ, 2005. – 432 с.*
4. *Болховітінов Євгеній, митрополит. Вибрані праці з історії Києва / Митрополит Євгеній Болховітінов. Упор., вст. ст. та додатки Тетяни Ананьєвої. – К.: Либідь, 1995. – 488 с.*
5. *Булгаков Макарий, митрополит. История Русской Церкви / Макарий Булгаков, митрополит. Книга пятая. Период разделения Русской Церкви на две митрополии. История Западнорусской, или Литовской, митрополии (1458-1596). – М.: Издательство Спасо-Преображенского Валаамского монастыря, 1996. – 704 с.*
6. *Грушевський М. Історія України-Руси. В 11 т., 12 кн. / Михайло Грушевський. Редкол. П. С. Сохань (голова) та ін. Т. 5. – К.: Наук. думка, 1994. – 704 с.*
7. *Сінкевич Н. «Патерикон» Сильвестра Косова / Наталія Сінкевич: переклад та дослідження пам'ятки. – К.: Видавець Олег Філюк, 2014. – 712 с.*
8. *Ульяновський В. І. Історія церкви та релігійної думки в Україні / Василь Ульяновський. Навч. Посібник: У 3-х кн. Кн. 1. Середина XV – кінець XVI століття. – К.: Либідь, 1994. – 256 с.*

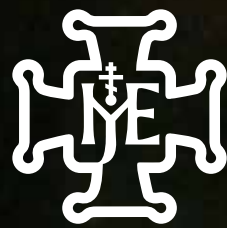
Князь Костянтин Острозький. Невідомий художник, XVII ст.

Господь через Євангеліє звертається до кожного з нас: «Хто хоче душу свою спасти, той погубить її; а хто погубить душу свою заради Мене і Євангелія, той спасе її» (Мк. 8: 35).

Тобто, хто думає, що сам, без Бога, здатен упорядкувати власне життя і вірно спрямовувати свій шлях – той зазнає загибелі, тому що всяка не Божа дорога веде лише до біди. А хто віддає своє життя в руки Божі, не побоюючись труднощів на цьому шляху, той, йдучи за Господом Ісусом Христом, прийде до спасіння і вічного життя.

Віра, надія і любов – ніби три сестри – символізують правильне ставлення християнина до життя і до Бога. Бо християнська надія немислима без щирої, справжньої віри, а істинна віра неможлива без жертвовної любові до Бога і ближніх. Тільки та людина буде справді мудрою (грец. Σοφία), буде добре розуміти істинний сенс життя, яка набула у своєму серці міцну віру, непохитну надію на Господа та щиру любов.

Митрополит Епіфаній

Ікона святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії. День пам'яті відзначають 17 вересня (за новоюліанським календарем).

НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОСВЯТИВ ДЗВІНИЦЮ ТА ПОМОЛИВСЯ ЗА ПОЛЕГЛИХ ВОЇНІВ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 9 серпня 2024 року з першосвятительським візитом прибув до Хмельницької єпархії. У Теофіполі Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви звершив освячення новозбудованої дзвіниці поруч з храмом Покрову Пресвятої Богородиці. Його Блаженству співслужили митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Тернопільський і Кременецький Нестор, керуючий єпархією – архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Чернігівський і Ніжинський Антоній, настоятель храму протоіерей Василь Крисак,

місцеве та запрошене духовенство. Під час відправи молилися воїни-захисники України, голова Хмельницької обласної військової адміністрації Сергій Тюрін, депутат Хмельницької районної ради Андрій Петринюк, інші представники місцевої влади та численні віряни. Наприкінці богослужіння Митрополит Епіфаній звернувся до присутніх зі словом та відзначив благодійників церковними нагородами. Згодом на місцевій Алеї героїв Предстоятель разом з єпископатом, духовенством, представниками влади і вірянами помолився за полеглих захисників України та поклав квіти до меморіалу на їх честь.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ ПРЕСТОЛУ ТА ІКОНОСТАСУ ХРАМУ, ЯКИЙ ДОЄДНАВСЯ ДО ПЦУ

Перебуваючи з візитом у Хмельницькій єпархії Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 10 серпня 2024 року звершив освячення престолу та іконостасу оновленого храму на честь святої великомучениці Катерини, громада якого доєдналася до Православної Церкви України, та Божественну літургію у ньому. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Тернопільський і Кременецький Нестор,

керуючий єпархією – архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Чернігівський і Ніжинський Антоній, настоятель храму протоієрей Василь Крисак, місцеве та запрошене духовенство. За богослужінням молилися численні віряни та представники місцевої влади. Митрополит Епіфаній разом з єпископатом та духовенством звершив освячення хреста та водосвятної каплиці, збудованих громадою на честь тридцятої річниці заснування храму та першої річниці єднання у помісній Українській Церкві.

ВІЗИТ ДО ВСЕЛЕНСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ

За попередньою домовленістю з Його Всесвятістю Вселенським Патріархом Варфоломієм Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 13 серпня 2024 року відвідав резиденцію Вселенського Патріархату на Фанарі (Стамбул, Туреччина).

Блаженнішого Митрополита Епіфанія з делегацією перед входом до Вселенського Патріархату зустріли Великий протосинкел архімандрит Григорій, Великий екклесіарх архімандрит Аетій та члени Патріаршого двору. Предстоятель Православної Церкви України поклонився святиням Патріаршого храму святого великомученика Юрія. Після цього

у резиденції розпочалася зустріч з Його Всесвятістю Вселенським Патріархом Варфоломієм. В зустрічі Всесвятійшого Архієпископа Константинополя – Нового Риму і Вселенського Патріарха Варфоломія та Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія брали участь старець-митрополит Халкидонський Еммануїл, Великий екклесіарх архімандрит Аетій і патріарший диякон Епіфаній (Кам'янович) як перекладач, а також митрополит Білоцерківський Євстратій і настоятель храму Малої Софії у Києві протоієрей Петро Ландвитович.

Митрополит Епіфаній тепло подякував Його Всесвятості Вселенському Патріарху Варфоломію

за незмінну підтримку Церкви і народу України в нинішніх важких випробуваннях війною, за участь у миротворчих та гуманітарних ініціативах, за молитву про перемогу правди і справедливий мир. Також Предстоятель ПЦУ підкреслив відкритість Помісної Церкви до діалогу з тими, хто поки що не послідував Томосу. На знак любові та поваги, яку Церква-Дочка незмінно має до своєї Матері, Великої Христової Церкви у Константинополі та особисто до Вселенського Патріарха, Блаженніший владика передав Його Всесвятості подарунки – нове видання богослужбового Євангелія українською мовою малого і великого формату, набір богослужбових панатій та книгу про героїчний спротив України російській агресії.

Далі зустріч продовжилася за участю представників української держави. Заступниця керівника Офісу Президента Олена Ковальська та голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті Віктор Єленський докладно обговорили

зі Вселенським Патріархом Варфоломієм стан релігійної свободи в Україні, яку, попри війну, українське суспільство поглиблює. Також Україну на зустрічі представляли Посол у Турецькій Республіці Василь Боднар і Генеральний консул у Стамбулі Роман Недільський. Українська сторона подякувала Його Всесвятості за тривалу й незмінну підтримку України, яку високо цінує український народ. Патріарха поінформували про злочини, скоєні російськими окупантами проти релігійної свободи в Україні, про десятки священників, пасторів, богословів, яких убили російські загарбники, та про понад 630 зруйнованих культових будівель. З українського боку Вселенському Патріарху передали запрошення як Предстоятеля ПЦУ, так і від Президента України відвідати нашу країну.

Після завершення зустрічей Його Всесвятість Вселенський Патріарх Варфоломій дав на честь гостей з України офіційний обід і кожному вручив пам'ятні подарунки.

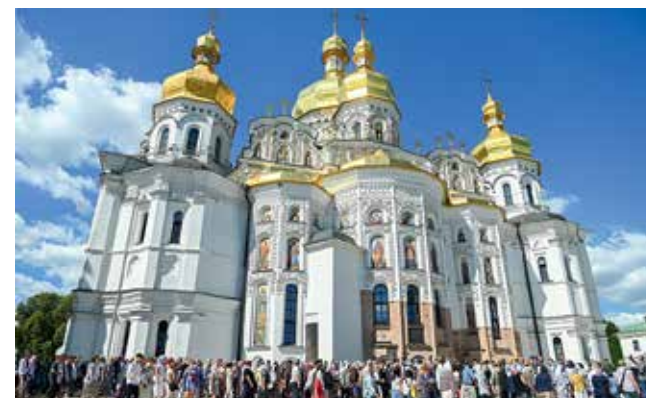
БОГОСЛУЖІННЯ У КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ В ДЕНЬ СВЯТА УСПІННЯ БОГОРОДИЦІ

З нагоди престольного свята – Успіння Пресвятої Богородиці, 15 серпня 2024 року, у Великій печерській церкві Києво-Печерської лаври було звершено урочисту соборну Божественну літургію. З благословення Священноархімандрита лаври Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія богослужіння очолив архієпископ Вишгородський Агапіт. Разом із Його Високопреосвященством молились архієпископ Луганський і Старобільський Лаврентій, єпископ Васильківський Єфрем, намісник лаври єпископ

Бориспільський Авраамій, братія і гості обителі, віряни та численні паломники. Під час відправи були вознесені особливі прохання за Україну, її мужнє військо і увесь побожний народ.

Наприкінці соборної молитви відбувся святковий хресний хід, після якого намісник подякував преосвященним владикам, духовенству і вірянам за спільну молитву та привітав усіх з величним святом Успіння Божої Матері. Завершилось святкування козацьким многоліттям.

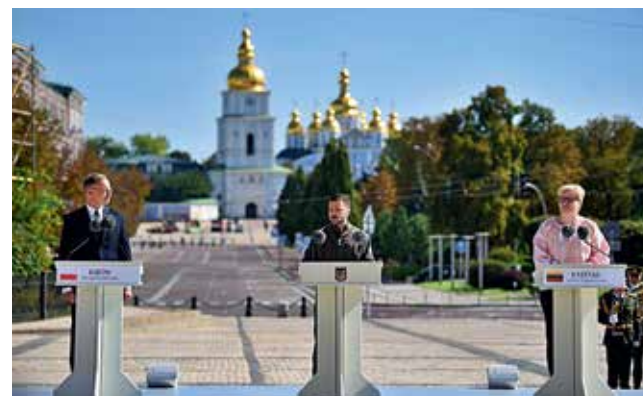
ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ВЗЯВ УЧАСТЬ У МІЖКОНФЕСІЙНОМУ ЗАХОДІ «МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ» ТА ДЕРЖАВНИХ УРОЧИСТОСТЯХ

В день відзначення 33-ї річниці відновлення незалежності нашої держави, 24 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній у тисячолітній святині Православної Церкви – Соборі святої Софії Київської взяв участь у міжконфесійному заході «Молитва за Україну», який традиційно проводиться Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій.

На події був присутній Президент України Володимир Зеленський з дружиною Оленою, а також

очільники й представники релігійних спільнот України. Предстоятеля автокефальної Української Православної Церкви супроводжували митрополит Білоцерківський Євстратій та намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт. На початку заходу Митрополит Епіфаній виголосив молитву. Завершилася подія духовним гімном України – «Боже Великий, Єдиний». Згодом на Софійській площі Його Блаженство взяв участь в офіційних урочистостях.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ В БУЧІ

У дев'яту неділю після П'ятдесятниці, 25 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив освячення храму на честь святого апостола Андрія Першозваного в місті Буча Київської області. Спільними зусиллями настоятеля та громади цей собор будувався упродовж двох десятиліть. Під час освячення та за Божественною літургією Предстоятелю Православної Церкви України співслужили митрополит Білоцерківський Євстратій, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт, настоятель храму протоієрей Андрій Галавін та запрошене духовенство. За богослужінням також молилися захисники Батьківщини, Перший заступник голови

Верховної Ради України Олександр Корнієнко, Надзвичайний і Повноважний Посол Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні Мартін Гарріс, міський голова Бучі Анатолій Федорук та бучанці.

Наприкінці літургії Блаженніший владика відзначив високими церковними нагородами захисників Батьківщини, міського голову Бучі, церковний хор та представників громади. Своєю чергою настоятель храму висловив вдячність Предстоятелю за підтримку та молитви й підніс букет квітів. Після Божественної літургії Митрополит Епіфаній біля меморіалу жертвам російської окупації звершив заупокійну літію за розстріляними та закатованими українцями в Бучі.

ПЕРШОСВЯТИТЕЛЬСЬКИЙ ВІЗИТ НА ЛЬВІВЩИНУ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 29 серпня 2024 року з першосвятительським візитом прибув на Львівщину. Разом з митрополитом Львівським і Сокальським Димитрієм Предстоятель Православної Церкви України відвідав у Львові храм на честь ікони Божої Матері «Всецариці». Його Блаженство помолився про перемогу України над російським агресором перед чудотворною афонською іконою Божої Матері «Всецариця», звернувся до вірян та духовенства зі словом і подарував храму нове видання богослужбового Євангелія. Окрім того, Митрополит Епіфаній вручив настоятелю храму протоіерею Володимиру Бачинському іменну епитрахиль.

НА ЛИЧАКІВСЬКОМУ ЦВИНТАРІ МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ПОМОЛИВСЯ ЗА ПОЛЕГЛИХ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

Предстоятель Православної Церкви України 29 серпня 2024 року разом з митрополитом Львівським і Сокальським Димитрієм та міським головою Львова Андрієм Садовим відвідав Личаківський військовий цвинтар, де помолився за спокій душ полеглих захисників України, поспілкувався з їхніми рідними та поклав на могили квіти.

«Майже в кожному населеному пункті ми маємо меморіали, присвячені нашим полеглим героям. Тож прийміть мої щирі співчуття і запевнення, що ми постійно молимося за спокій душ наших воїнів, які віддали за Україну і за кожного з нас найдорожче – свої життя. Наша молитва для них є

дуже важливою, а для нас є важливою пам'ять про них та про їхній подвиг», – сказав Блаженніший Митрополит Епіфаній.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ НА ЛЬВІВЩИНІ

Перебуваючи з першосвятительським візитом на Львівщині Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 30 серпня 2024 року звершив освячення престолу і храму на честь святих безсрібників Кузьми і Дем'яна в селі Гійче Жовківського благочиння та Божественну літургію у ньому.

Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили митрополит Львівський Макарій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Білоцерківський Євстратій, архієпископ

Володимирський і Нововолинський Матфей, архієпископ Вишгородський Агапіт, архієпископ Харківський і Слобожанський Митрофан, настоятель храму протоієрей Петро Бігун та численне запрошене духовенства. За Божественною літургією велика кількість вірян причастилися святих Христових Таїн. На завершення урочистої відправи Блаженніший владика привітав громаду і настоятеля зі знаменною подією – освяченням ошатного храму та вручив протоієрею Петру Бігуну іменний хрест Предстоятеля й відзначив його Орденом святителя Миколая Чудотворця. Окрім того, церковних нагород було удостоєно фундатора та благодійників храму.

У СТАРИЧАХ МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ НАРІЖНОГО КАМЕНЯ ДЛЯ БУДІВНИЦТВА ХРАМУ

В рамках візиту на Львівщину Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 30 серпня 2024 року відвідав Дрогобицько-Самбірську єпархію. У селі Старичі Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви звершив освячення наріжного каменя для будівництва храму на честь Святої Тройці та помістив у фундамент пам'ятну капсулу.

Разом з Його Блаженством молилися митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Білоцерківський Євстратій, керуючий єпархією архієпископ Дрогобицький і Самбірський Яків, архієпископ Вишгородський Агапіт, архієпископ Харківський і Слобожанський Митрофан, настоятель парафії протоіерей Святослав Юрків, українські воїни, члени сімей полеглих захисників

Батьківщини, капелани, представники місцевої влади та мешканці села. Також Блаженніший владика звершив освячення ікони Святої Тройці, написаної на бронеплиті, яка врятувала життя українському воїну, та возніс молитви за Україну й справедливий мир.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОЧОЛИВ БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ НА ЦІЛЮЩОМУ ДЖЕРЕЛІ ПРИСІЛКА ЗАГЛИНА

У день свята Покладення чесного пояса Пресвятої Богородиці, 31 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію на цілющому джерелі у Заглині – присілку села Монастирок на Львівщині.

Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили митрополит Львівський Макарій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Рівненський і Острозький Іларіон, митрополит Білоцерківський Євстратій, архієпископ Володимирський і Нововолинський Матфей, архієпископ

Вишгородської Агапіт, архієпископ Коломийський і Косівський Юліан, архієпископ Харківський і Слобожанський Митрофан, архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Чернігівський і Ніжинський Антоній, єпископ Богуславський Арсеній та численне духовенство. За богослужінням молилася велика кількість вірян, які прибули в паломництво до цього особливого місця. На завершення урочистої відправи Митрополит Епіфаній з керуючим єпархією митрополитом Львівським і Сокальським Димитрієм і духовенством спустилися до цілющого джерела, проспівали молитву до Божої Матері «Царице моя, Преблагая...» та спожили джерельної води.

У ЛЬВОВІ МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ПРОВІДАВ ПОРАНЕНИХ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

духовенством провідав у Лікарні святого Пантелеймона поранених оборонців Батьківщини, які проходять

Предстоятель Православної Церкви України 31 серпня 2024 року разом з керуючим Львівсько-Сокальською єпархією митрополитом Димитрієм, міським головою Львова Андрієм Садовим та

тут лікування й реабілітацію. Його Блаженство оглянув кабінети і обладнання медичного закладу, поспілкувався з українськими воїнами та побажав їм сил, наснаги, терпіння та Божої допомоги.

Окрім того, Блаженніший Митрополит Епіфаній завітав до Центру протезування та ортезування «Незламні» та оглянув хід будівництва житла для внутрішньо переміщених осіб.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ У ВІННИЦІ ВІДВІДАВ БЛАГОВІЩЕНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ МОНАСТИР

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 1 вересня 2024 року разом з митрополитом Вінницьким і Барським Симеоном відвідав у Вінниці жіночий монастир на честь Благовіщення Пресвятої Богородиці.

Митрополит Симеон та настоятелька монастиря ігуменя Єлїконида показали Предстоятелю

обитель, розповіли про її історію та святині. У монастирському храмі Його Блаженство поспілкувався з сестрами та парафіянами Благовіщенської обителі й відзначив благодійників церковними нагородами. На згадку про візит ігуменя Єлїконида подарувала Його Блаженству Вінницько-Рожецьку ікону Божої Матері.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ОЧОЛИВ БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ У КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ ВІННИЦЬКО-БАРСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

На свято Собору Вінницьких святих, в день церковного Новоліття та в день пам'яті преподобного Симеона Стовпника, 1 вересня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у Спасо-Преображенському кафедральному соборі Вінницько-Барської єпархії.

Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви спіслужили митрополит Вінницький і Барський Симеон, митрополит Вінницький і Брацлавський Роман, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Вінницький і Тульчинський Михаїл, митрополит Рівненський і Острозький Іларіон, архієпископ Дрогобицький і Самбірський Яків, архієпископ Кам'янець-Подільський і Новоушицький Герман, архієпископ Тернопільський і Буцацький

Тихон, архієпископ Вишгородський Агапіт, архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Житомирський і Овруцький Паїсій, єпископ Чернівецький і Буковинський Феогност, єпископ Чернігівський і Ніжинський Антоній та місцеве і запрошене духовенство.

Після Божественної літургії було звершено молебень всім святим землі Вінницької та молитву за довкілля. На завершення святкової відправи Предстоятель привітав Високопреосвященнішого митрополита Симеона з Днем тезоіменитства та подарував йому пам'ятну панагію і 103 троянди, як символ довголіття, адже преподобний Симеон Стовпник прожив саме таку кількість років. До вітань на адресу очільника Вінницько-Барської єпархії долучилися і представники місцевої влади. Митрополит Симеон висловив подяку за привітання та виголосив усім урочисте многоліття.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОЧОЛИВ УРОЧИСТОСТІ З НАГОДИ ПОЧАТКУ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ В КПБА

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 2 вересня 2024 року очолив молебень з нагоди початку нового навчального року в Київській православній богословській академії.

Разом із Предстоятелем автокефальної Української Православної Церкви в академічному храмі на честь святого апостола і євангелиста Іоана Богослова молилися митрополит Білоцерківський Євстратій, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого

монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Васильківський Єфрем, намісник Свято-Успенської Києво-Печерської лаври єпископ Бориспільський Авраамій, ректор КПБА протоієрей Олександр Трофимлюк та викладачі й студенти академії.

Після відправи в актовій залі академії відбулося урочисте засідання, під час якого Його Блаженство звернувся до присутніх з першосвятительським словом.

ВІЗИТ ПРЕДСТОЯТЕЛЯ НА ОДЕЩИНУ

Предстоятель Православної Церкви України Блаженніший Митрополит Епіфаній 7 вересня 2024 року прибув на Одещину з Першосвятительським візитом. При в'їзді до Одеси Предстоятеля помісної Української Православної Церкви зустрів архієпископ Одеський і Балтський Афанасій, єпископ Херсонський і Каховський Борис, секретар Одеської єпархії протоієрей Теодор Оробець та духовенство єпархії.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній в Одесі зустрівся з головою ОВА Олегом Кіпером. Сторони обговорили соціальну й релігійну ситуацію в регіоні, роль Церкви в українському суспільстві.

Перебуваючи з візитом в Одесі, Предстоятель зустрівся з керівництвом та курсантами Одеського державного університету внутрішніх справ.

Цього ж дня разом з керуючим Одеською єпархією архієпископом Одеським і Балтським Афанасієм, капеланом ієреєм Володимиром Кузнецовим, майором Іллею Лубашевим та духовенством єпархії Предстоятель провідав поранених оборонців Батьківщини, які проходять лікування й реабілітацію у Центрі медичної реабілітації та санаторного лікування «Одеський». Блаженніший Митрополит Епіфаній висловив вдячність захисникам України за героїчний подвиг задля збереження нашої Батьківщини та передав обладнання для хірургії.

220-ЛІТТЯ КАФЕДРАЛЬНОГО ХРАМУ РІЗДВА ХРИСТОВОГО В ОДЕСІ

У день свята Різдва Пресвятої Богородиці та з нагоди 220-ліття кафедрального храму Різдва Христового в Одесі Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 8 вересня 2024 року очолив Божественну літургію. Згідно з історичними свідченнями 8 вересня 1804 року відбулося закладення каменю для будівництва цього храму, а вже у 1814 році він був збудований. Окрім звершень уставних богослужінь храм став притулком для знедолених людей. Сьогодні він також є й простором, де вшановуються наші полегли захисники України та вбиті росією мирні мешканці. За богослужінням Предстоятелю автокефальної

Української Православної Церкви співслужили митрополит Миколаївський і Богоявленський Володимир, керуючий Одеською єпархією архієпископ Одеський і Балтський Афанасій, єпископ Херсонський і Каховський Борис, секретар Одеської єпархії протоієрей Теодор Оробець та духовенство єпархії. За богослужінням також молилися захисники Батьківщини, волонтери та віряни. Після завершення богослужіння Блаженніший Митрополит Епіфаній біля «Стіни пам'яті полеглих за Україну» підніс молитви до Бога за спокій душ усіх полеглих оборонців Батьківщини й мирних жителів.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОЧОЛИВ БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ У ВОЗНЕСЕНЬСЬКОМУ СОБОРІ ТРОСТЯНЦЯ

У неділю після Воздвиження, 15 вересня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній відвідав з першосвятительським візитом Сумську єпархію. У прифронтовому Тростянці Його Блаженство очолив Божественну літургію у Вознесенському соборі, громада якого на чолі з настоятелем цього року долучилася до автокефальної Православної Церкви України.

Предстоятелю співслужили керуючий єпархією архієпископ Сумський і Охтирський Мефодій, архієпископ Вишгородський Агапіт, настоятель храму протоієрей Олександр Карпець та запрошене духовенство. За богослужінням молилися очільник Сумської обласної військової адміністрації Володимир Артюх, міський голова Тростянця Юрій Бова та

інші представники місцевої влади. По завершенні Божественної літургії Митрополит Епіфаній звершив перед собором освячення знамен та разом з українськими воїнами помолився за полеглих захисників України біля меморіалу на їхню честь.

Перебуваючи з візитом у Тростянці на Сумщині Блаженніший Митрополит Епіфаній 15 вересня 2024 року разом з архієпископом Сумським і Охтирським Мефодієм, архієпископом Вишгородським Агапітом, духовенством та представниками місцевої влади відвідав Тростянецьку міську лікарню. З нагоди дня міста Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви відзначив головного лікаря, співробітників медичної установи та представників громади церковними нагородами.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ В ДИКАНЬЦІ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ НА ЧЕСТЬ СВЯТИТЕЛЯ ЛУКИ КРИМСЬКОГО

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній під час Першосвятительського візиту до Полтавської єпархії, 21 вересня 2024 року, в смт. Диканька звершив освячення храму на честь святого Луки (Войно-Ясенецького). Під час освячення та за Божественною літургією Предстоятелю Православної Церкви України співслужили митрополит Полтавський і Кременчуцький Федір, архієпископ Вишгородський Агапіт, настоятель храму протоієрей Михайло Чумак та місцеве духовенство. За богослужінням також молилися

захисники Батьківщини, лікарі, представники місцевої влади та віряни. На завершення урочистої відправи Блаженніший владика привітав громаду і настоятеля зі знаменною подією – освяченням храму та вручив високі церковні нагороди захисникам Батьківщини, фундатору та благодійникам храму, лікарям та вірянам. Після Божественної літургії Митрополит Епіфаній звершив освячення пам'ятника святому Луці (Войно-Ясенецькому).

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ У КРЕМЕНЧУЦІ ЗВЕРШИВ МОЛЕБЕНЬ ЗА ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 22 вересня 2024 року відвідав храм на честь преподобного Серафима Саровського, що у Кременчуці, та звершив молебень за перемогу України над агресором. Громада храму із настоятелем понад рік тому приєдналася до Православної Церкви України.

Разом із Предстоятелем Православної Церкви України за богослужінням також молилися митрополит

Полтавський і Кременчуцький Федір, архієпископ Кропивницький і Голованівський Марк, архієпископ Вишгородський Агапіт, настоятель храму архімандрит Феодосій (Овчарук), місцеве духовенство, міський голова, меценати та віряни.

Після богослужіння Предстоятель помісної Української Православної Церкви відзначив меценатів, духовенство та представників громади високими церковними нагородами.

У СТОЛИЦІ ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ЗВЕРШИВ ЧИН ОНОВЛЕННЯ ХРАМУ, ЯКИЙ ДОЄДНАВСЯ ДО ПЦУ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 24 вересня 2024 року звершив у Деснянському районі столиці Чин оновлення храму на честь преподобного Миколи Святоші, з нижнім приділом на честь святого мученика Іоана Воїна. Разом з Предстоятелем молилися настоятель храму протоієрей Олексій Гончаренко, запрошене духовенство, українські військовослужбовці та віряни. Наприкінці відправи Його Блаженство звернувся

до присутніх з першосвятительським словом, відзначив захисників України церковними нагородами та подарував храму ікону Покрову Божої Матері й нове видання богослужбового Євангелія, а настоятелю – іменну епитрахиль.

На завершення свого візиту Блаженніший владика відвідав духовний центр і недільну школу, які діють при храмі.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОЧОЛИВ БОГОСЛУЖІННЯ З НАГОДИ АКТОВОГО ДНЯ КИЇВСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 26 вересня 2024 року, у день пам'яті святого апостола і євангелиста Іоана Богослова, очолив Божественну літургію в академічному храмі Київської православної богословської академії, яка сьогодні відзначає актовий день та 35-ту річницю з часу відновлення. Предстоятелю помісної Української Православної Церкви співслужили митрополит Рівненський і Острозький Іларіон, митрополит Білоцерківський

Євстратій, архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Білогородський Іоан, єпископ Бориспільський Авраамій, ректор КПБА протоієрей Олександр Трофимлюк та численне запрошене духовенство. Наприкінці богослужіння було звершено молебень й пролунало святкове многоліття.

Після Божественної літургії Митрополит Епіфаній відвідав в академії урочисту актову частину.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ У ЛЬВОВІ ОСВЯТИВ СКУЛЬПТУРНЕ ЗОБРАЖЕННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 30 вересня 2024 року на території Львівського обласного центру медико-соціальної експертизи звершив освячення скульптурного зображення Покрова Пресвятої Богородиці.

Разом з Предстоятелем помісної Української Православної Церкви молилися керуючий Львівською єпархією митрополит Львівський

Макарій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, духовенство єпархії, захисники Батьківщини, медики, керівники та співробітники Центру. Блаженніший Митрополит Епіфаній звернувся до вірян з Першосвятительським словом. Предстоятель на завершення урочистого заходу відзначив високими церковними нагородами благодійників, які долучилися до виготовлення скульптурного зображення.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ЗУСТРІВСЯ ЗІ СТУДЕНТАМИ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Предстоятель Православної Церкви України 30 вересня 2024 року зустрівся із ректоратом та студентами Львівського національного університету природокористування. Блаженнішого Митрополита Епіфанія супроводжували митрополит Львівський Макарій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій та священники єпархії. Під час зустрічі Предстоятель поспілкувався на тему сили віри і духовності в часи війни. Митрополит Епіфаній згадав, як відвідував цей вищий навчальний заклад 5 років тому, і як за цей час встигло змінитися життя тодішніх студентів та й усіх українців: ми пройшли випробування пандемією, а тепер проходимо випробування війною. Також

Предстоятель Православної Церкви України нагородив ректора Університету Василя Лопушняка Орденом святителя Миколая Чудотворця. На завершення заходу Блаженніший Митрополит Епіфаній відвідав музеї, які знаходяться в цьому закладі вищої освіти.

У ЛЬВОВІ МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ПОМОЛИВСЯ ЗА ПОЛЕГЛИХ ЗАХИСНИКІВ УКРАЇНИ

Предстоятель Православної Церкви України в день свята Покрова Пресвятої Богородиці, в День захисників і захисниць України, та в День українського козацтва, 1 жовтня 2024 року, на Личаківському військовому цвинтарі звершив Панахиду за спокій душ полеглих захисників України та поклав на могили героїв квіти. Разом з Блаженнішим Митрополитом Епіфанієм молилися митрополит Львівський Макарій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, капелани та родини полеглих захисників Батьківщини, духовенство Львова, голова Львівської ОВА Максим Козицький та міський голова Львова

Андрій Садовий. Наприкінці богослужіння Блаженніший Митрополит Епіфаній звернувся із Першосвятительським словом.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОЧОЛИВ БОЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ В УСПЕНСЬКІЙ ЦЕРКВІ У ЛЬВОВІ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у старовинній, 400-літній Успенській церкві у Львові. Напередодні, 30 вересня 2024 року, Предстоятель очолив Всенічне бдіння у храмі на честь святого Юрія Переможця у Львові, громада якого доєдналася до нашої великої родини Православної Церкви України. У день свята Покрова Пресвятої Богородиці, в День захисників і захисниць України, в День українського козацтва Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви за богослужінням співслужили митрополит Львівський Макарій, митрополит Вінницький і Барський Симеон, митрополит Галицький Андрій, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Тернопільський і Кременецький Нестор, митрополит Білоцерківський Євстратій, архієпископ Володимирський і Нововолинський

Матфей, архієпископ Тернопільський і Буцацький Тихон, архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Карпатський і Мукачівський Віктор, єпископ Херсонський і Каховський Борис, єпископ Коломийський Павло, настоятель храму протоієрей Ігор Бурмило, місцеве та запрошене духовенство. Також молилися захисники Батьківщини, капелани, голова Львівської ОВА Максим Козицький, міський голова Львова Андрій Садовий та віряни. Наприкінці богослужіння від імені великої родини Православної Церкви України Предстоятель привітав із 80-річчям митрополита Львівського Макарія. Предстоятель єдиної помісної Української Православної Церкви за заслуги перед Православною Церквою України нагородив митрополита Макарія Орденом Андрія Первозванного, подарував жезл і хрест, а також підніс просфору та букет квітів. Завершилося богослужіння уставним многоліттям.

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ЗВЕРШИВ ОСВЯЧЕННЯ НАКУПОЛЬНИХ ХРЕСТІВ МИКОЛАЇВСЬКОГО ХРАМУ СЕЛИЩА КОВ'ЯГИ

Предстоятель помісної Української Православної Церкви 10 жовтня 2024 року прибув із Першосвятительським візитом на Харківщину. У смт Ков'яги Богодухівського району Харківської області Блаженніший Митрополит Епіфаній разом з митрополитом Дніпровським і Січеславським Симеоном, очільником єпархії архієпископом Харківським і Слобожанським Митрофаном, єпископом Запорізьким і Мелітопольським Фотієм, ігуменем Феодосієм (Ганзієм) звершив освячення дзвонів і накупольних христів храму Свято-Миколаївського чоловічого монастиря. Звертаючись до присутніх зі словами вітань, Митрополит Епіфаній наголосив на важливості побудови храму Божого, а також висловив подяку

архієпископу Митрофану, настоятелю храму та всій громаді. Окрім того, Предстоятель вручив ігумену Феодосію іменну епитрахиль.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ У ХАРКОВІ ЗВЕРШИВ МОЛЕБЕНЬ ЗА ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 10 жовтня 2024 року відвідав храм на честь святого апостола і євангелиста Іоана Богослова, що у Харкові, та звершив молебень за перемогу України над агресором. Разом із Предстоятелем Православної Церкви України за богослужінням також молилися митрополит Дніпровський і Січеславський Симеон, очільник єпархії архієпископ Харківський і Слобожанський Митрофан, єпископ Запорізький і Мелітопольський Фотій, єпископ Донецький і Слов'янський Сава, капелани, місцеве духовенство, голова Харківської ОВА Олег Синегубов та віряни. Блаженніший Митрополит Епіфаній та голова

ОВА Олег Синегубов напередодні Дня капелана відзначили капеланів Православної Церкви України високими нагородами.

МИТРОПОЛИТ ЕПІФАНІЙ ЗУСТРІВСЯ ЗІ СТУДЕНТАМИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Предстоятель Православної Церкви України 10 жовтня 2024 року зустрівся із ректоратом та студентами Харківського національного університету – одного із найстаріших університетів Східної Європи, заснованого в 1804 року з ініціативи видатного просвітника В. Н. Каразіна. Блаженнішого Митрополита Епіфанія супроводжував архієпископ Харківський і Слобожанський Митрофан.

Під час зустрічі мова йшла про значення незалежності, про міжконфесійні та міжрелігійні стосунки, про важливість єдності й протистояння злу, та про інші актуальні теми сьогодення. Також Предстоятель відповів на запитання викладачів та студентів вишу. На завершення зустрічі проректор з науково-педагогічної роботи, кандидат наук з державного управління, доцент, заслужений

працівник освіти України, відмінник освіти України Анатолій Бабічев висловив вдячність Блаженнішому Митрополиту Епіфанію за натхненні слова та зустріч з українською молоддю.

У ХАРКОВІ ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ОСВЯТИВ ДЗВІНИЦЮ НА ТЕРИТОРІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

Блаженніший Митрополит Епіфаній у супроводі митрополита Дніпровського і Січеславського Симеона, архієпископа Харківського і Слобожанського Митрофана, єпископа Запорізького і Мелітопольського Фотія відвідав одну з військових частин міста-героя Харкова, де звершив освячення дзвіниці та передав автомобіль швидкої допомоги.

Блаженніший Митрополит Епіфаній на знак подяки за жертвне служіння відзначив воїнів високими церковними нагородами, а також архієпископа Митрофана – Орденом святого архістратига Михаїла I ступеня.

Опісля Предстоятель біля пам'ятного знаку на честь полеглих захисників Батьківщини підніс молитви до Бога за спокій душ усіх новітніх героїв, які

віддали своє життя за волю і незалежність України. На завершення заходу Митрополит Епіфаній передав автомобіль швидкої допомоги, придбаний в рамках співпраці Православної Церкви України та Української Православної Церкви США.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ В ДЕНЬ ВШАНУВАННЯ ВИШГОРОДСЬКОЇ ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ

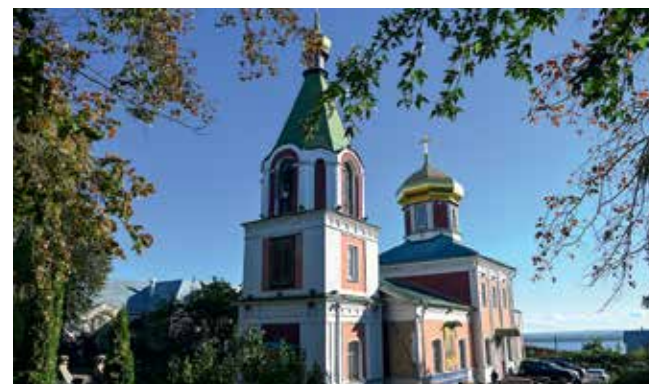

Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви 14 жовтня 2024 року, в день вшанування Вишгородської ікони Божої Матері, здійснив візит до Вишгородської єпархії. У храмі на честь святих страстотерпців Бориса і Гліба міста Вишгорода, громада якого минулого року долучилася до ПЦУ, Блаженніший Митрополит Епіфаній очолив Божественну літургію.

Його Блаженству співслужили митрополит Вінницький і Барський Симеон, митрополит Білоцерківський Євстратій, архієпископ Луганський і Старобільський Лаврентій, архієпископ Житомирський і Поліський Володимир, керуючий єпархією архієпископ Вишгородський Агапіт, архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Чернігівський

і Ніжинський Антоній, єпископ Васильківський Єфрем, єпископ Богуславський Арсеній, єпископ Бориспільський Авраамій, настоятель храму протоієрей Віталій Клос та запрошене духовенство.

Наприкінці богослужіння Митрополит Епіфаній ще раз звернувся до присутніх, привітав отців-капеланів з нещодавнім святом – Днем військового капелана та відзначив благодійників церковними нагородами. Окрім того, Блаженніший владика подарував храму хрест і нове видання богослужбового Євангелія, а настоятелю – іменну епитрахиль. Своєю чергою архієпископ Агапіт подякував Предстоятелю, єпископату та духовенству за натхненну спільну молитву та подарував Його Блаженству панагію із зображенням Вишгородської ікони Божої Матері. Закінчилася відправа урочистим многоліттям.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ У СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОМУ ХРАМІ МИРОНІВКИ

У п'ятнадцяту неділю після П'ятидесятниці, 6 жовтня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у Свято-Михайлівському храмі міста Миронівки, що на Київщині. Громада цього храму минулого року прийняла рішення доєднатися до Православної Церкви України. Перед початком відправи Його Блаженство звершив освячення ікони Божої Матері «Скоропослушниця». Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Богуславський Арсеній, настоятель храму протоієрей Володимир Петрик та запрошене духовенство. На малому вході Митрополит Епіфаній відзначив настоятеля

храму черговою священничою нагородою – правом носіння митри.

Перебуваючи з першосвятительським візитом у Миронівці Блаженніший Митрополит Епіфаній 6 жовтня 2024 року разом з архієпископом Вишгородським Агапітом, єпископом Богуславським Арсенієм, духовенством та громадою помолився за полеглих українських воїнів – оборонців Батьківщини на Алеї пам'яті Героїв Миронівщини, поруч із Свято-Михайлівським храмом. Згодом у селі Карапиші Предстоятель відвідав могилу українського науковця, державного і громадського діяча Анатолія Даниленка, де звершив молитву за спокій його душі.

В день свята Винесення чесних древ животворчого Хреста Господнього, а також пам'яті старозавітних семи мучеників Маккавеевих, матері їх Соломонії та їхнього учителя Єлеазара, 1 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі

столиці. Напередодні було звершене Всенічне бдіння. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили єпископ Васильківський Єфрем, братія Золотоверхої обителі та запрошене духовенство. Богослужіння завершилось освяченням зілля й меду, які віряни цього дня принесли до храму, та поклонінням перед хрестом Господнім.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 2 серпня 2024 року на території Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря зустрівся з капеланами Православної Церкви України, більшість з яких звершують служіння у Службі Військового капеланства Командування Медичних

сил ЗСУ. У зустрічі також взяли участь голова Синодального управління військового духовенства митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан та начальник служби з питань військового духовенства Головного управління Національної гвардії України полковник Олександр Іздебський.

Предстоятель Православної Церкви України Блаженніший Митрополит Епіфаній 2 серпня 2024 року зустрівся у своїй резиденції – Митрополичому домі з капеланами Головного управління розвідки Міністерства оборони України. Під час зустрічі йшлося про особливості та виклики душпастирської опіки над військовослужбовцями Сил Оборони на всій території країни, а передусім на фронті.

У шосту неділю після П'ятидесятниці, 4 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили намісник Свято-Михайлівського монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт, всечасна братія Золотоверхої обителі та запрошене духовенство.

В день відзначення величного свята – Преображення Господнього, 6 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Його Блаженству співслужили намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт, всечасна братія монастиря та запрошене духовенство. Наприкінці урочистого богослужіння Митрополит Епіфаній прочитав молитви на освячення винограду й інших плодів та окропив приношення вірян освяченою водою.

З благословіння Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія, митрополит Рівненський і Острозький Іларіон, голова Капеланської місії ПЦУ, здійснив візит до Австрії, який став черговим вагомим кроком у зміцненні міжцерковної співпраці та підтримки українських громадян, котрі змушені залишити свої домівки через російську військову агресію. В рамках візиту владика Іларіон зустрівся з митрополитом Австрійським, екзархом Угорщини та Центральної Європи Арсенієм. У цій зустрічі також взяли участь священнослужителі: протоієрей Миколай Салабай, протоієрей Миколай Лесюк та ієромонах Максим (Рудько).

В день перенесення мощей преподобного Феодосія Печерського, 14 серпня 2024 року, з благословення Блаженнішого Митрополита Епіфанія намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт очолив Божественну літургію у Свято-Феодосіївському ставропігійному чоловічому монастирі міста Києва з нагоди його престольного свята. Його Високопреосвященству співслужили архієпископ Луганський і Старобільський Лаврентій, вікарії Київської єпархії єпископ Васильківський Єфрем, єпископ Богуславський Арсеній, намісник Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври єпископ Бориспільський Авраамій, намісник монастиря архимандрит Макарій, братія обителі та запрошене духовенство.

Намісник Свято-Успенської Києво-Печерської лаври єпископ Бориспільський Авраамій 16 серпня 2024 року звершив богослужіння у храмі Живоносного Джерела, що на території Нижньої лаври. Разом з владикою молилися військові капелани, військовослужбовців Сухопутних військ Збройних Сил України, Медичних сил ЗСУ, захисники Батьківщини, які проходять лікування й відновлення після поранення, курсанти, а також директор Національного заповідника Києво-Печерська Лавра Максим Остапенко і начальник служби військового капеланства Сухопутних військ полковник Лариса Полянська.

ВРЦіРО

Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 16 серпня 2024 року взяв участь у спілкуванні членів Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій з Президентом України Володимиром Зеленським. Захід відбувся шляхом дистанційної комунікації (телеконференції). Під час спілкування йшлося про духовну незалежність України та припинення російського впливу на релігійну сферу нашої держави, зокрема, через прийняття Верховною Радою відповідного законопроекту (Див. стор. 4).

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 21 серпня 2024 року у своїй резиденції – Митрополичому домі провів зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом України у Ватикані Андрієм Юрашем. Під час спілкування йшлося про релігійну ситуацію, міжхристиянські взаємовідносини та діяльність, спрямовану на посилення допомоги Україні з боку світового співтовариства, в контексті триваючого повномасштабного російського нападу на нашу державу.

22 серпня 2024 року Предстоятель Православної Церкви України прийняв у своїй резиденції делегацію Вселенського Патріархату у складі митрополита Української Православної Церкви Канади, архієпископа Вінніпезького Іларіона, митрополита Пісідійського Іова та патріаршого диякона Єпіфанія (Кам'яновича). У зустрічі також взяли участь Екзарх Вселенського Патріарха в Україні єпископ Команський Михаїл, заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків ПЦУ митрополит Білоцерківський Євстратій, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря архієпископ Вишгородський Агапіт, намісник Свято-Успенської Києво-Печерської лаври єпископ Бориспільський Авраамій та настоятель храму Малої (Теплої) Софії протоієрей Петро Ландвирович.

Напередодні 33-ої річниці відновлення незалежності України видання NV визначило 100 співвітчизників і співвітчизниць, які мають найбільший вплив на життя в країні в різних царинах. Предстоятель Православної Церкви України Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній залишається, як і у попередні роки, в числі найвпливовіших осіб в Україні. У загальному переліку ім'я Предстоятеля ПЦУ вміщено на 35 місце. В цьому році він єдиний, хто представляє релігійну спільноту. Для формування рейтингу Топ-

100 найвпливовіших українців NV звернувся до майже чотирьох десятків експертів із різних сфер. Цей щорічно публікований список вважається найбільш об'єктивним та авторитетним серед подібних рейтингів.

З благословіння Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія 4 серпня 2024 року делегація священнослужителів, студентів-теологів, молодіжних лідерів та вірян Православної Церкви України на чолі з єпископом Васильківським Єфремом відвідала міжконфесійну чернечу спільноту містечка Тезе, яке розташоване на півдні Франції. Спільнота об'єднує понад сто ченців, які належать до двох конфесій — протестантської та католицької. Община пропонує паломникам взяти участь у щоденних молитвах, співах духовних пісень та читанні Слова Божого.

На запрошення православної академії Криту, що діє під духовним покровительством Його Всесвятості Вселенського Патріарха Варфоломія, студенти Київської православної богословської академії під керівництвом викладача протоієрея Сергія Бережного пройшли навчання на острові Крит.

Напередодні дев'ятої неділі після П'ятидесятниці, 24 серпня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив Всенічне бдіння у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці.

митрополит Білоцерківський Євстратій та радник Нунціатури, Монсеньор Йосиф Марамредді. Сторони обговорили релігійну ситуацію в Україні в контексті триваючої російської військової агресії та актуальні питання міжнародного співробітництва.

З 1 вересня 2024 р. Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній визначив склад Священного Синоду на зимовий синодальний період (1 вересня 2024 р. – 28 лютого 2025 р.) Окрім Головуючого та постійних членів Синоду митрополита Львівського Макарія та митрополита Вінницького і Барського Симеона, відповідно до п. 1 розділу V Статуту на вказаний період членами Синоду є: Андрій, митрополит Галицький; Володимир, митрополит Миколаївський і Богоявленський; Іоан, митрополит Черкаський і Чигиринський; Нестор, митрополит Тернопільський і Кременецький; Матфей, архієпископ Володимирський і Нововолинський; Герман, архієпископ Кам'янець-Подільський і Новоушицький; Агаліт, архієпископ Вишгородський; Паїсій, єпископ Житомирський і Овруцький; Феогност, єпископ Чернівецький і Буковинський.

Предстоятель автокефальної Української Православної Церкви 27 серпня 2024 року зустрівся у своїй резиденції – Митрополичому домі з Надзвичайним і Повноважним Послом Італійської Республіки в Україні паном Карлом Формозою. Під час спілкування Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній обговорив з високоповажним гостем низку питань, які становили предмет спільного зацікавлення.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України 28 серпня 2024 року прийняв у своїй резиденції Апостольського Нунція в Україні Його Високопреосвященство Архієпископа Вісвальдаса Кульбокаса. У зустрічі також взяли участь заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків ПЦУ

З благословіння Предстоятеля Православної Церкви України та на запрошення митрополита Кефалонійського Димитрія (Православна Церква Еллади) делегація ПЦУ відвідала Грецію. До складу делегації увійшли митрополит Тернопільський і Кременецький Нестор, протоієрей Миколай Гой, протоієрей Святослав Швець, протоієрей Володимир Зубілевич та пан Юрій Матчук. В програмі перебування на Кефалонії делегація автокефальної Української Православної Церкви 14 серпня взяла участь в вечірньому богослужінні, а 15 серпня у Божественній літургії з нагоди свята Успіння Пресвятої Богородиці

в храмі Богородиці Фідуси села Маркопуло, які очолив Предстоятель Церкви Криту Архієпископ Євгеній у співслужінні грецького та українського духовенства. Головна подія в рамках візиту на Грецьку землю відбулась наступного дня, адже 16 серпня Кефалонія урочисто святкує пам'ять святого, який особливо шанується як небесний покровитель острова – преподобного Герасима Кефалонійського. Всенічне бдіння та Літургію в монастирі преподобного Герасима Кефалонійського в Омалі очолив Архієпископ Критський Євгеній у співслужінні митрополита Лариського та Тирнавського Ігнатія, митрополита Кефалонійського Димитрія та митрополита Тернопільського і Кременецького Нестора, місцевого духовенства та за участі численних гостей свята і паломників. Цього ж дня ввечері відбувся молебень та хресний хід з іконою преподобного Герасима та часточкою його мощей з митрополичого храму в місті Аргостолі. 17 серпня делегація ПЦУ відпливла на сусідній острів Закинтос (Закинф), де в неділю, 18 серпня, молилась на Божественній літургії в монастирі на честь святиителя Діонісія Закинтоського, єпископа Егінського. Богослужіння очолив Архієпископ Критський Євгеній у співслужінні братії монастиря та українського духовенства.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 5 вересня 2024 року зустрівся у своїй резиденції – Митрополичому домі з начальником Головного управління розвідки Міністерства оборони України генерал-лейтенантом Кирилом Будановим. У зустрічі також взяв участь капелан ГУР МО України протоієрей Костянтин Холодов. Після зустрічі Його Блаженство разом з архієпископом Володимирським і Нововолинським Матфеем, головою правління Благодійного фонду «Шведський центр допомоги» Сергієм Порохнавцем та представником координаційного центру Волинської обласної військової адміністрації Назаром Романюком передав очільнику Головного управління розвідки спеціалізований пожежний автомобіль для потреб військового відомства.

З нагоди свята спомину чуда архистратига Михаїла в Хонах Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 5 вересня 2024 року на території Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря відкрив виставку скульптурних та мозаїчних робіт «Дякую Серцем», а також відзначив благодійників і меценатів. Його Блаженство супроводжував

намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт. Керівниця міжнародної платформи «Дякую Серцем» Галина Симха висловила сподівання, що й «Велике Бурштинове Серце України» стане нашою сердечною подякою за життя та одним із символів великої української Перемоги та справедливого миру.

Єпископ Херсонський і Таврійський Никодим звершив у Херсоні освячення нижнього храму на честь Архистратига Михаїла, в день спогаду його Чуда в Хонах. Також владика Никодим вручив церковну нагороду благодійнику храму.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 9 вересня 2024 року зустрівся у своїй резиденції з делегацією Світового конгресу українців – Павлом Гродом, Андрієм Шевченком та Сергієм Касянчуком. Під час спілкування йшлося про допомогу Збройним Силам України, підтримку українських біженців за кордоном, державно-церковні взаємовідносини та міжнародну й міжцерковну співпрацю.

Блаженніший Митрополит Епіфаній 9 вересня 2024 року взяв участь в урочистостях з нагоди 70-річчя української редакції Радіо Свобода та привітав служителів слова правди у медійному світі зі славною датою. Перед високоповажною аудиторією із промовами виступили президент Радіо Свобода Стівен Капус та директорка Української служби Мар'яна Драч. У заході також взяли участь захисники Батьківщини, волонтери, політики, представники українського бізнесу та активної громадськості. Предстоятель Православної Церкви України звернувся до учасників заходу із натхненною промовою (Див. стор. 5).

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 12 вересня 2024 року у Свято-Успенській Києво-Печерській лаврі взяв участь в урочистих заходах на вшанування пам'яті князя Костянтина Івановича Острозького, присвячених 510-й річниці битви під Оршею. Адже 8 вересня 1514 року об'єднане українсько-польсько-литовсько-білоруське військо на чолі з князем Костянтином Острозьким вщент розгромило багатотисячну армію московитів. На

урочистостях були присутні Президент Литви Гітанас Науседа, Міністр культури та стратегічної комунікації України Микола Точицький, Надзвичайний і Поважний Посол Литовської Республіки в Україні Інґа Станіте-Толочкене, намісник Києво-Печерської лаври єпископ Бориспільський Авраамій, директор Національного заповідника Києво-Печерська Лавра Максим Остапенко та інші поважні особи.

Напередодні свята Воздвиження Чесного й Животворчого Хреста Господнього, 13 вересня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Всенічне бдіння з чином Воздвиження Хреста у кафедральному Свято-

Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Його Блаженству співслужили намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Васильківський Єфрем, всечесна братія монастиря та запрошене духовенство.

В день свята Воздвиження Чесного й Животворчого Хреста Господнього, 14 вересня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній звершив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Предстоятелю

автокефальної Української Православної Церкви співслужили намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Васильківський Єфрем, всечесна братія монастиря та запрошене духовенство. По завершенні Божественної літургії Митрополит Епіфаній на подвір'ї монастиря освятив та передав автомобіль для потреб воїнів – оборонців України

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 14 вересня 2024 року зустрівся у своїй резиденції з Міністром закордонних справ Польщі Радославом Сікорським. Сторони обговорили наслідки неспровокованої російської агресії проти України, що продовжується, під час якої ворог цинічно вбиває мирних мешканців та знищує цілі міста. Предстоятель Православної Церкви України висловив вдячність за надзвичайно важливу допомогу, зокрема військову, яку Республіка Польща надає нашій країні, а також за те, що польський народ прихистив українських біженців.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 19 вересня 2024 року зустрівся у своїй резиденції з Міністром соціальної політики України Оксаною Жолнович. Пані Оксану супроводжували керівниця патронатної служби Юлія Кокоячук, радниця з питань комунікацій Оксана Муляр та комунікаційна менеджерка Координаційного центру з розвитку сімейного виховання дітей Ірина Яценко. У зустрічі також взяли участь заступник голови Управління соціального служіння ПЦУ «Елеос-Україна» протоієрей Сергій Дмитрієв і представники Синодального управління у справах сім'ї та духовно-психологічного центру «Ахіос» ПЦУ протоієрей Павло Мельник і протоієрей Петро Лопатинський.

14 вересня 2024 року в Митрополичому домі Національного заповідника «Софія Київська» відбулася зустріч Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО) з Державним секретарем США (у 2018-2021 рр.) Майклом Помпео.

З благословіння Блаженнішого Митрополита Епіфанія від Православної Церкви України у зустрічі взяв участь заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків митрополит Білоцерківський Євстратій.

Предстоятель Православної Церкви України 19 вересня 2024 року зустрівся з представниками Добровольчого формування №42 територіальної громади міста Києва «Легіон Оболонь» на чолі з командиром – Ярославом

Дербуні. У зустрічі також взяв участь капелан цього підрозділу священник Сергій Бережний. Митрополит Епіфаній поспілкувався з добровольцями та відзначив їх церковними нагородами.

З благословіння Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія з 9 по 16 вересня 2024 року відбувся офіційний візит делегації Київської православної богословської академії до столиці Греції Афін.

Делегацію очолив ректор КПБА протоієрей Олександр Трофимлюк. До складу делегації також увійшли проректор із наукової роботи КПБА протоієрей Віталій Кłos, методист навчального відділу КПБА священник Сергій Бовкун, настоятель храму святителя Миколая Чудотворця міста Боярка протоієрей Василь Лило, член Ліги випускників КПБА протоієрей Ігор Янчук, члени Наглядової ради КПБА – голова ГС «Асоціація волонтерських команд України» Богдан Колодій, юрист Максим Макеев та адвокат Роман Титикало, перекладач Василь Прус.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 29 вересня 2024 року на площі перед Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем разом з архієпископом Володимирським і Нововолинським Матфеем та представником координаційного центру Волинської обласної військової адміністрації

Назаром Романюком передав портативні польові кухні для потреб Сил Оборони України. За підтримки Благодійного фонду «Шведський центр допомоги» до столиці було доставлено 600 таких польових пристроїв, які відтепер слугуватимуть для приготування їжі воїнам-захисникам Батьківщини.

Митрополит Епіфаній звершив священничу хіротонію над ієродияконом Милієм (Бондарчук) та дияконську хіротонію над випускником Київської православної богословської академії Олегом Селедуєвим.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 3 жовтня 2024 року зустрівся у своїй резиденції з Міністром культури та стратегічних комунікацій України Миколою Точицьким. На зустрічі також був присутній митрополит Білоцерківський Євстратій.

У чотирнадцяту неділю після П'ятидесятниці, 29 вересня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Перед початком відправи Його Блаженство звершив освячення нових антимінсів. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили архієпископ Володимирський і Нововолинський Матфей, єпископ Васильківський Єфрем, всечесна братія монастиря та запрошене духовенство.

Напередодні п'ятнадцятої неділі після П'ятидесятниці, 5 жовтня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Всенічне бдіння у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Його Блаженству

співслужили намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт, архієпископ Хмельницький і Шепетівський Павло, єпископ Васильківський Єфрем, всечесна братія монастиря та запрошене духовенство.

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 8 жовтня 2024 року зустрівся у своїй резиденції з командиром Окремої президентської бригади імені гетьмана Богдана Хмельницького полковником Костянтином Філіповим. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви поспілкувався з оборонцем Батьківщини про триваючу боротьбу з російськими загарбниками, побажав йому сил, насаги й Божої допомоги та відзначив його Орденом Архистратига Божого Михаїла.

У шістнадцяту неділю після П'ятидесятниці, 13 жовтня 2024 року, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Божественну літургію у кафедральному Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі столиці. Предстоятелю автокефальної Української Православної Церкви співслужили намісник Золотоверхої обителі архієпископ Вишгородський Агапіт, єпископ Васильківський Єфрем, всечесна братія монастиря та запрошене духовенство. Під час богослужіння Митрополит Епіфаній звершив дияконську хіротонію над випускником Київської православної богословської академії Володимиром Гапонюком.

ДЕНИС ТАРГОНСЬКИЙ,
письменник, публіцист

УСМІШКА ДІОНІСІЯ

Бо вона вимагала те, чого жодна людина на світі виконати не могла.

Чесна людина, яка виконувала усі приписи закону, надрилася і знемогала, відчувала себе рабом та нікчемою. А лицемірити Павло не вмів – або ти віриш в Бога по-справжньому, або краще не брешти усім своїм життям – на словах ти великий праведник а на практиці конкретний покидьок.

З а Новим стилем 2 жовтня пам'ять святого священномученика Діонісія. Афіньського інтелектуала Діонісія історія запам'ятала із прізвиськом Ареопагіт. Ареопагом називалося місце де збиралася афінська громада для вирішення важливих соціально-політичних питань. Діонісій там зустрів апостола Павла. Його привели в ареопаг, аби судити за порушення порядку і точного з'ясування його поглядів, адже в греків судові засідання вважалися цікавими розвагами.

Зустріч з святим апостолом Павлом стала найважливішою подією в житті філософа. Апостол Павло був багато в чому подібним до Діонісія. Обоє були відчайдушними ідеалістами. Павло – ревним послідовником юдаїзму. Діонісій – чесним філософом, який намагався втілити на практиці морально-етичні ідеали античності. Павло ревно виконував закон Мойсея. Релігія сама по собі загнала його в глухий кут відчаю.

Практикуючи релігію, Павло прийшов до наступного висновку: "Добра, якого хочу, не роблю, а зло, якого не хочу, роблю. Якщо ж роблю те, чого не хочу, вже не я роблю те, але гріх, що живе в мені. Тож я знаходжу закон, що, коли хочу робити добро, лежить у мені зло. Бо за внутрішньою людиною знаходжу насолоду в законі Божому; але в членах моїх бачу інший закон, що протиборствує законові розуму мого і бере мене в полон закону гріховного, який перебуває в членах моїх. Бідна я людина! Хто визволить мене від цього тіла смерті?" (Рим. 7: 19-24). Найвизначніші грецькі філософи відчували і говорили те ж саме. Вони називали тіло "саркос" гробом для душі і констатували факт існування в розумі людини морального закону та неможливість виконувати його на практиці.

Діонісій добре знав історію пророка античності Сократа. На тому ж самому місці, де розглядали

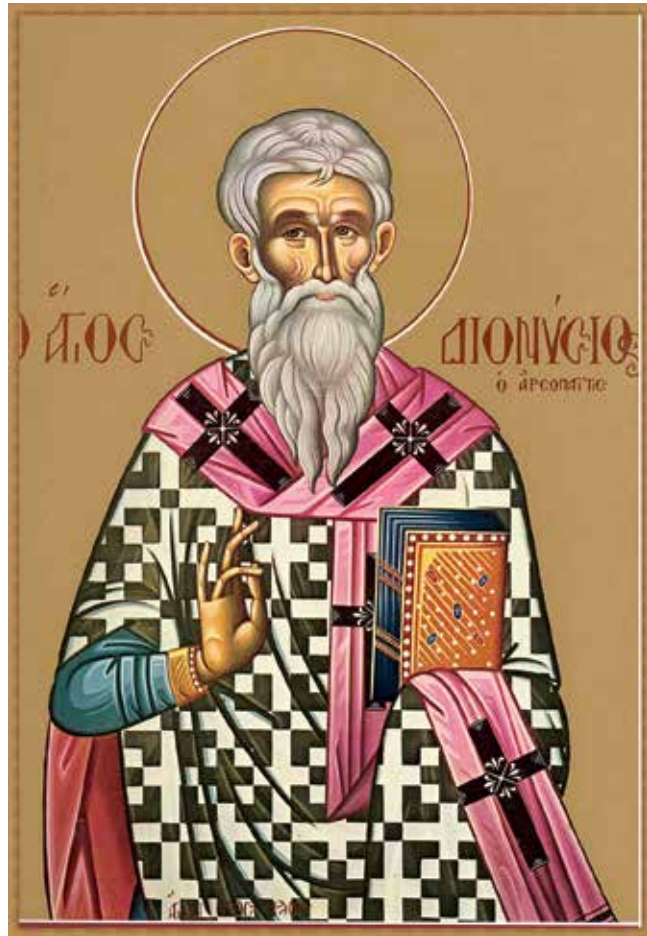
погляди Павла, колись судили чесного грецького філософа. Він не заперечував релігійних ідей, а лиш викривав моральний бруд її послідовників. За це філософу в Афінах винесли наступний вирок: "Сократ винен у невірі в богів, визнаних державою, і в тому, що увів в поліс нового бога. Він також винний у розбещенні молоді. Пропоноване покарання: смерть".

Павло в ареопазі теж "вводив нового Бога" і робив це так само логічно і без крайнощів: "Афіняни! З усього бачу я, що ви начебто особливо побожні. Бо, проходячи і оглядаючи ваші святині, я знайшов і жертвник, на якому написано: "Незнаному Богові". Саме Цього, Якого ви, не знаючи, шануєте, я і проповідую вам".

Так само, як Сократ, Павло говорив про моральну відповідальність людей перед тим "Незнаним

Мучеництво святих Діонісія Ареопагіта, Рустика та Елевтерія.

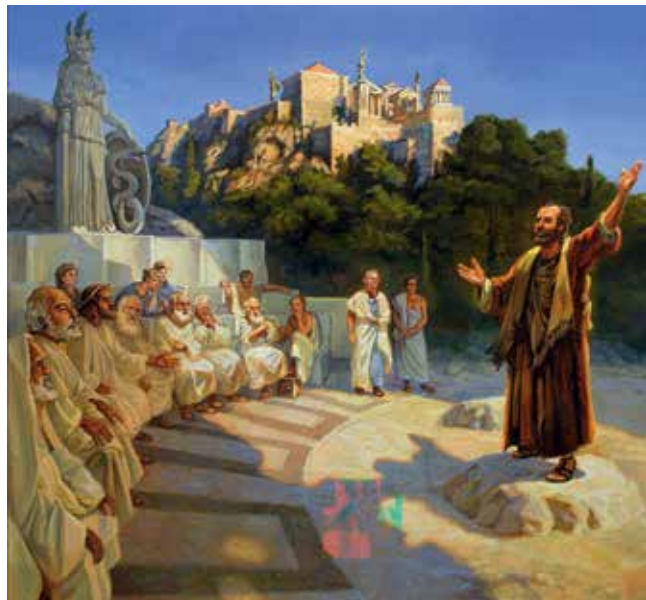

Такої карколомної свободи – свободи жити чесно в любові Господній, свободи від страху перед гріхом і смертю він не міг очікувати: "Отже, стійте у свободі, яку дарував нам Христос, і не підпадайте знову під ярмо рабства" (Гал. 5: 1). У листі до греків Коринфян святий апостол Павло писав: "Для юдеїв я був як юдей, щоб придбати юдеїв; для підзаконних був як підзаконний, щоб придбати підзаконних; для тих, що не мають закону, – був як такий, що не має закону [не будучи таким, що не має закону перед Богом, але підзаконним Христу], щоб придбати тих, які не мають закону; для немічних був як немічний, щоб придбати немічних. Для всіх я став усім, щоб спасти хоч деяких" (1 Кор. 9: 20-22).

Не переконання і доводи святого Павла, а його любов до людей і чесне життя торкнулися серця Діонісія. Усмішка любові стала супроводжувати нову філософію життя Діонісія. З тою самою філософською усмішкою зустрічав свою смерть християнин до Христа Сократ. Вочевидь, що так само посміхався Діонісій, коли його засудили на смерть у Афінах. Він знав, як більшість грецьких філософів, що людина не вмирає. Але це знання не звільняло людей від страху перед невідомим "безликим хаосом" після смерті. Завдяки Павлу Діонісій пізнав Логоса-Христа, який очікує у вічності зустрічі з розумною людиною. Тому філософ посміхався.

Богом" і так само засуджував "ідолослужіння", тобто обожнення людських пристрастей та проповідував чесне життя: "Бог, що створив світ і все, що в ньому, Він, будучи Господом неба і землі, не в рукотворних храмах живе і не вимагає служіння людських рук, ніби в чомусь мав би потребу, Сам даючи усьому життя і дихання, і все..." (Діян. 17: 24-25).

Діонісій слухав в ареопазі ніби воскреслого Сократа: "Бо ми Ним живемо, і рухаємось, і існуємо, як і деякі з ваших віршотворців говорили: Ми Його і рід" (Діян. 17: 28). Усі ці ідеї він вже чув. Але було в проповіді Павла те, чого ні Сократ ні грецькі філософи сказати не могли – Бог втілений – Христос Воскрес, щоб дарувати людині свободу і усиновити Собі. Бо Бог не Владика "Пантократор" космосу, а люблячий Отець для людини.

ХРИСТЪТЪ СЪЩЕ Е БОГЪТЪ